

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hatású polt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási polt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezető cikk: A társadalmi egyesítés munkája.
- Az adóvita.
- A községek a munkásbiztosítás szolgálatában.
- A Weitzer örökség Arad pénztárában.
- A t. Házból.
- Van-e valami elvámolni valója?
- Egy országos szélmáhos aradi szereplése.
- A belgrádi vándorközsörüs.
- Leitner Adolf a katolikus népszövetségben.
- Vagyonos koldusasszony.
- Apáthy István felolvasása.
- A „Szanin” a Házban.
- Botrányok a cári családban.
- Tárca: A Nemere. Irta: Pogonyi Nándor.

A társadalmi egyesítés munkája.

Irta: Farkas Pál dr.

Arad, február 26

Arad város közönsége ma délután meghallgatta a magyar tudomány egyik világhírű képviselőjének, Apáthy Istvánnak előadását. A természettudományi és társadalomtudományi vizsgálódások e nagynevű művelőjének lelkében is benn él az igazi idealista fanatizmusa, félreteszi minden munkáját, hogy a haladást és tudományt hirdesse és terjessze. Szokatlan jelenség napjainkban, amikor a lelkesedést csak az elérhető kamatokig becsülik.

Apáthy István ma annak a mozgalomnak az élén áll, amelyet a „Magyar Társadalomtudományi Egyesület” szerez és vezet. A magyar társadalom egyesítésének nagy munkája folyik rövid néhány esztendő óta — de meglepően nagy sikerrel. A társa-

dalomtudományi munkát sokáig félreértették nálunk. Sokáig azt hitték, hogy a fejlődés igazságainak vizsgálata összeesik azon gyanus érdekszövetség törekvéseivel, amely a modern és progresszív eszméket bizományba szerette volna venni nálunk. Nemzetellenes tendenciák társadalomtudományi köntösben léptek fel. A destruktív hívei szociológiai tolvajnyelvet mormogtak. A maradiság pedig ezen törekvésekből merítette legjobb érveit, amikor a haladás ellen foglalt állást. Haladás és rombolás szemükben azonos fogalmakká váltak és e veszedelmes fogalomzavart azután minden erejükkel erősítették. Apáthy Istvánnak és társainak nagy érdeme, hogy ezt a veszedelmes fejlődést megakasztották és rámutattak, hogy éppen a társadalomtudományok feladata nem a széthúzás, hanem az egyesítés. A mikor nálunk ma politikai, felekezeti, gazdasági tagoltságok egymás ellen fordítják a társadalom minden rétegét, kell egy olyan szervezetnek léteznie, amely felülemelkedik a politikai, a felekezeti, a gazdasági egyoldalúságon és csak a nemzeti fejlődés nagy érdekeit tartja szem előtt. Magyarország minden részére egyaránt áll ez az igazság, de sehol sem áll olyan erősen, mint a nemzetiségi periferiákon. És ha vannak városai az országnak, ahol egy ilyen szervezetre föltétlenül szükség van, úgy Arad bizonyára közéjük tartozik.

Legyünk tisztában közvetlen fejlődésünk jövőjével. A politikai kérdé-

sek kétségkívül fontosak. De van valami, ami a politikánál is előbbrevaló és ez a magyar társadalom megszilárdulása és erősítése. Aradon kétségkívül vannak sokan, akik a nemzetiségek céltudatos gazdasági és társadalmi politikáját látják. Ezek meg akarják teremteni az erős és egységes román középosztályt. Aradon kétségkívül vannak olyanok is, akik a magyar társadalom viszonyait figyelemmel kísérik.

Ipar és kereskedelem Aradon folyton fejlődik. De ennek dacára Aradon sem tud erős és egységes magyar középosztály kifejlődni. Miért? Mert társadalmi, felekezeti, gazdasági és politikai szempontok akadályozzák ezt az egyesülést. Mert a román középosztály vallásában, társadalmi érzésében, a politikai nézeteiben és gazdasági tendenciájában azonos alapon áll, nálunk pedig a katolikus, a református és a zsidó egymás ellen törnek, a volt szabadelvűek és a koalíció hívei gyűlölik egymást, a földbirtokos és kereskedő közé állandó ékeket vernek. Bellum omnium contra omnes, ez a mi helyzetünk és ennek a helyzetnek veszedelmes voltát éppen a periferiákon tapasztalhatjuk a legerősebben.

Ezért van szükség egy olyan szervezetre, amely ezt és kizárólag ezt a szempontot nézi. Ezért van szükség a „Magyar Társadalomtudományi Egyesület”-re, amely egyesíteni tudta már a szélső katolikus, a szélső protestánst, az intranzigens szabadelvűt és az intranzigens koalíciót. Amelynek

A Nemere.

*

A magas szál jegenyék úgy hajladoznak, mint a réti sás buzogányos szára. A mezőn álló szénaboglyáknak is kevés a teher a tetjükön, mert kikiváncozik belőlük egy öl széna, két öl széna, úgy annyira, hogyha így tart még pár napig, hát akkor itt-ott marad a boglyából egy kicsi, jó, hogy ha egy kocsiderékre való kitelik belőle. Aztán a gazda még ennek is örül, ha marad, mert néha úgy elszokta vinni a télire való szénát a Nemere, hogy hirmondónak sem marad belőle. Bizony, ha itt-ott a pagony sürüje nem fogna fel egy kis szénát, már természetesen hol a gazdát, hol meg másét, akiét éppen arra viszi a Nemere ragadozó szele, hát bizony télire éhen kellene veszni a háromszéki székely sovány tinójának s még soványabb gebéjének.

Hej, mert nagy átka is a szegény embernek az a Nemere szele. Ha egyszer feltámad, akkor van hadd el hadd, dönt, söpör az útjában mindent. A háromszéki székely ilyenkor behuzza az abagonyájába a nyakát és siet a házba, vagy ahová tud, csak hogy védje magát, mert nem jó dolog a Nemerével szembeállani.

Az asszonyok meg pláne keresztet vetnek magukra, ha hallják a Nemere nevét emle-

getni. Az meg már pláne nagy átok, ha valaki azt mondja másik embertársának, hogy — verjen meg a Nemere!

Pedig hát hajdanában nem volt ilyen kegyetlen valami az a Nemere.

Ugy szép nyári estéken, mikor még a zefir nem zavarja a csillagos éj csendjét, szívesen elbeszélget az öreg székely ember a Nemeréről.

Ez a Nemere ugyanis hajdanában tündérr király volt. Ott lakott a esiki hegyek legmagasabb ormán, a Nemere csucson. Ott volt az ő hatalmas jégpalotája, amely olyan tündéri szép volt, ha a kelő nap rávetette arany sugarait, hogy annál szebbet halandó ember még nem látott. Ebben a csodaszép palotában lakott hajdanában az öreg Nemere, a tavaszi tündérek királya. Arca olyan volt, mint a tej, haja és szakállja pedig mint a hó. A szeme zöld volt, mint a fénylő topáz. A hangja tompa és mély, mint a nagyharang bugása.

Nemcsak a tündéreken, hanem a vidéki székelységen is ő uralkodott. De gondoskodott is a népéről. Ellátta a székelységet minden jóval, úgy, hogy boldogság volt az élete. Nem is követelt a néptől sem robotot, sem más uri szolgálatot, csak azt az egyet követelte tőlük, hogy soha senki be ne tegye lábát a Nemere hegyi erdőbe.

És ezt a feltételt hosszú, hosszú időnkig

tisztességesen megtartották a székelyek, de boldogok is voltak az idő alatt mindig.

Egyszer azonban vége szakadt a nagy boldogságnak.

Egy deli székely legény tullepte a tilalmat s behatolt a tilos erdőbe. Valami remek, szép volt ott minden. A fák ezüstből s aranyból voltak s a legkisebb rezgésre is oly csodaszépen esengettek-bongottak, hogy az ember szinte elámult azok hallatára.

A hegyi esermelyekben tej és méz csörgedezett viz helyett. A virágok kelyhében harmatepp gyanánt valóságos gyémántok ragyogtak. Az uton-utfélen pedig a legkülönfélébb drága kövek csak úgy hevertek, mint mostan az értéktelen kavicsok.

A mi legényünknek szörnyen tetszett az a szép erdő s ahelyett, hogy szépen visszafordult volna, mind beljebb-beljebb bátorkodott az erdőbe. Egyszer aztán elért egy tisztáshoz, amelynek közepén arany medencében illatos rózsavíz hullámozott. Ebben pedig egy csodaszép tündérszékely, a Nemere király lánya fürdött. A legény csaknem megette a szemével a gyönyörű leányt. Egy darabig csak nézte-nézte, egyszer azután észrevette, hogy a medence szélén van a tündérszékely varázságya. Óvatosan odakuszott és ellopta a fátyolt. Oda terítette helyette a maga patyolat himzett keszkenőjét. Azután pedig szépen visszamászott a nagy fa mellé s onnan leste, mi fog történni.

megalapítói között ott vannak Gieswein Sándor és Balthazar Dezső, Hatvany-Deutsch József és Zsilinsky Mihály, Batthyány Tivadar gróf és Berzeviczy Albert. Ezért van szükség olyan férfiakra, mint Apáthy István, akik átértik a maguk nagy hivatását és feláldoznak időt, pénzt, egészséget, csak hogy eleget tegyenek neki. Igazuk van. Munkájukban talán kevés az öröm, gyakran fárasztó és nem egyszer a megsértett érdekek dühös tiltakozását váltja ki. De jó, de becsületes, de a jövő fejlődését előkészítő munka — és ezért el kell végezni.

Az adóvita.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, február 26.

Szürkeség terpeszkedik ma megint a t. Házon. A tegnap megajánlott ujoncjavaslatot harmadik olvasásban is elfogadták és sorra kerül a házadójavaslat, amelyhez első szónoknak Mezőfi Vilmos jelentkezett. A folyosón egy csomóba verődve áll a demokrata párt. Vázsonyi, Leitner, Bródy és Pető személyében. A házadójavaslatához ők is hozzá szólnak. Vázsonyi a fővárosi lakásügyiáért miatt panaszkodott. A miniszterelnök ígérte, hogy segíteni fog a lakásnyomoron.

(Justh a folyosón.)

Justh Gyula ma korán eltávozott a Házból, mert gyöngékedik. Mielőtt elment, a folyosón ismételte a minapi megjegyzéseit a bank dolgában.

— Nem ijedünk meg a bukástól, — mondta. Az új választások a mi fényes igazolásunkat fogják jelenteni.

Azt is kijelentette, hogy téves az a Kosuth szájába adott nyilatkozat, hogy a korona a koalíció együttes működését kívánja.

— Akinek nem tetszik az önálló bank — mondotta Justh, — az mondjon le, bocsássa a mandátumát új választás alá.

A tündér leány még egy ideig vigan lubicolt a rózsavízben. Egyszer aztán szépen kilépett a medencéből. Felfogta a patyolat kendőt a varázsátfoly helyett és menni készült. Midőn azonban a nagy fa mellé ért, hirtelen előtte terem a székely legény s átölelte őt. A tündérleány ijedten felsikoltott, magára akarta dobni a varázsátfolyt s csak akkor vette észre, hogy mit tart a kezében.

Elkezdett erre keservesen sirni, mert a varázsátfoly nélkül tündéri erejét nem tudta érvényesíteni. Tehetetlen rabjává lett az izmos székely legénynek, aki hej, dehogyan is eresztette volna el. Felkapta az ölébe, aztán futott, futott édes terhével a gyergyói havasok felé.

Mire az öreg tündér király észrevette a bajt, akkorra már túl volt a birodalma határán a székely a leánnyal. Nem volt rajta többé hatalma.

A székely aztán a szép leányt feleségévé tette.

Az öreg király pedig elbusulta magát. Ott hagyta a felső világot s bement a hegy belsejébe lakni. Nem gondolt többé a hálátlan emberekkel, úgy, hogy most a háromszéki székely büntetésből a legnagyobb szükségét kénytelen szenvedni.

De az még mindig nem elég. Az öreg király sohasem szünő haragja ki-kítör.

Ilyenkor aztán hideg, tagyos szélvihar árad ki a Nemeré hegyéből. A székely pedig összehuzza magát s vacogó fogai közt mormolja:

— Jön a Nemeré szele, jön a Nemeré haragja.

Pogonyi Nándor.

Egyébként a függetlenségi párt — mint a folyosón hirtelen terjedt, — kedden ülést tart, hogy döntsön afelett, hogy a párt az önálló bank dolgában milyen állást foglaljon el.

Az ülésről részletes tudósításunk a következő:

Justh Gyula elnök egynegyed 11 órakor nyitja meg az ülést. Jegyzőkönyv felolvasás, hitelesítés és elnöki előterjesztések után elfogadják harmadszori olvasásban az ujoncmegajánlási javaslatot, átküldik a főrendiházhoz, mi miatt a jegyzőkönyv erre vonatkozó részét azonnal hitelesítik.

(A házadójavaslat.)

Ezután a házadóról szóló javaslat részletes tárgyalását folytatják.

Pető Sándor az első szónok. Rámutat arra, hogy ez a szakasz az albérlétekből eredő kis jövedelmet célozza megadóztatni, holott azokat, akik iparszerűen üzik az albérlétebe adást, alig érinti ez a szakasz. Ily értelemben a szakasz módosítását tartja szükségesnek.

Polónyi Géza szintén az albérlői rendszer ellen szólal fel.

Mezőfi Vilmos a kis lakásokban szorongó proletáriátusról szól, és rámutat arra az uzsorára, amely alatt épen a legszegényebb néposztály görnyed. Sürgős intézkedést vár el a kormánytól.

Mezőfi beszéde közben, Návay Lajos foglalja el az elnöki széket.

Bródy Ernő a budapesti lakásnyomorusággal foglalkozik. Megdöbentő adatokat sorol fel ennek a nagy szegénységnek az illusztrálására. Kéri a miniszterelnököt, találjon módot a szegénység és a belőle élő uzsora megszüntetésére. A szakaszt elfogadja.

(A miniszterelnök beszéde.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Az albérlétek majdnem minden esetben nem egyéb, mint egy esomó szegény ember közös lakása. Nincs hát ok arra, hogy Polónyi szigorubb intézkedéseinek hely adassék és az albérlétekből befolyó jövedelmet megadózzák. (Helyeslés.) Ezzel csak drágítanak az amugy is tulmagas kislakás béreket. A kormány város fejlesztő politikájában kívánja a bajokat szanálni. Budapestet firdővárossá kívánja a kormány kifejleszteni. Ezzel az idegen forgalomnak is nagy szolgálatot teszünk, sőt csak így lehet Budapesten idegen forgalmat csinálni. (Helyeslés.) Elismeri, a lakásjövdelemmel e szakasz intézkedései folytán sokan méltánytalan adókedvezéseket fognak élvezni, ezen azonban egy olyan államban, mint a miénk, ahol elsősorban a nagy adóvisszaéléseket kell megakadályoznunk, nem igen segíthetünk. E kérdések egész komplexumával igen alaposan foglalkozott, ugyis mint közigazgatási bíró, de mint pénzügyminiszter is és megnyugtathatja a Házat, minden lehetőséget megragad, hogy a meglévő bajokon segítsen. Kéri a szakasz változatlan elfogadását. (Élénk helyeslés.)

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

A 17-ik szakasznál Sümeji Vilmos a firdők érdekében szólal fel. Alacsonyabb adókules megállapítását kéri.

Polónyi Géza: A házadójavaslat kivetésénél előforduló anomáliákat teszi szóvá. Rámutat azokra a differenciákra, amelyek a házakra kivetett adók és a tényleges adóilletékek között előfordul. Az adóreform e része is a lakókra fog nehezedni. Ezután hosszasan fejtegeti a reform vélt sérelmeit. Vitatja a házbéradók közötti aránytalanságot. A házbéradó legalább is 10 százalékkal növekedett.

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után Vázsonyi Vilmos beszél a javaslat ellen. A budapesti lakásügyiáért felülmúlják Európa bármely városáét.

Wekerle Sándor miniszterelnök szerint a reform mérsékelni fogja az esetleges sérelmeket. Elismeri a fővárosi lakásnyomort és igyekezni fog ezen segíteni. Kéri a javaslat elfogadását.

Az ülés két órakor véget ért.

Apáthy István felolvasása.

A Kölcsey-egyesület közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

A múlt esztendőben folytatott eredményes működéséről számolt be mai ünnepélyes közgyűlésén az aradi Kölcsey-egyesület. Egy sikeres esztendőnek méltó befejezése volt ez a közgyűlés, melynek érdekességét nagyban emelte Apáthy István dr. kolozsvári egyetemi tanárnak felolvasása.

A Kölcsey-egyesület tagjainak és nagyszámu érdeklődő közönségnek jelenlétében nyitotta meg a közgyűlést a városháza nagytermében Varjassy Árpád, kir. tanácsos, az egyesület elnöke. Szép szavakban emlékezett meg az egyesület múlt esztendei működéséről és arról a biztató jövőről, mely elé az egyesület néz. Az egyesületnek sikerült megnyerni azokat az eszközöket, melyekkel talán már ebben az esztendőben hozzáfoghat az aradi kulturpalota építéséhez, mely egy csapásra tág fejlődést biztosít majd Arad művészeti életének. Melegen megköszönte ezután Apáthy István dr. és neje megjelenését és felkérte Apáthyt előadása megtartására.

(A hosszú életéről.)

A hosszú életéről... ezt a címet adta Apáthy István dr. mai felolvasásának. Nem az egyén szempontjából, hanem a társadalmi, nemzeti fejlődés látószögéből vizsgálta az emberi élet tartamát. Kiindult abból, hogy az egyes ember élete és munkája csak a fejlődés egy láncszeme, de mint ilyen hatással van a társadalom, a nemzet továbbfejlődésére. Vannak népek, — ugymond — melyek megölik az öregeket; mások, mint a pápuák, nagy tiszteletben tartják őket. Nálunk különösen az utóbbi időben nem a pápuák példája divik. Ő maga is tudja, hogy szükséges a fejlődéshez a fiatalok türelmetlensége, de a fejlődés folytonosságát mégis csak az idősebbeknek a már elfoglalt helyekhez való ragaszkodása biztosítja. Együtt tud érezni jövő hűveivel, de meg tudja érteni az előtte valókat és elismeri, hogy az ő korukban, az ő helyükön más senki érhetett volna el többet. Dolgozni kell a Holnapnak, de a multtal szakítva maradandót alkotni még senkisé is képes.

Azt vizsgálta ezután a felolvasó, vajjon szükségképeni járuléka-e az öregség a hosszú életnek. A testi fejlődést és életmódunkat nézve, arra az eredményre jut, hogy az ember képes általában a mainál hosszabb életet elérni rövidebb öregséggel. A hosszú öregség nem eredendő, hanem szerzett járuléka az életnek. Végigmenve a szerves világon, az embernél sokkal hosszabb életű lényeket találunk. Ma a legrégebb élőlény a Sequia Gigantea, egy az Eifel-toronynál magasabb északamerikai fa. Az állatok között a leghosszabb életűek a teknősök. Az ember életkora körülbelül olyan, mint az elefánté. Sok adat van 140-160 éves emberekéről; egy angol apát és egy magyar földműves 185 éves korában halt meg. Ma 60-70 év az átlagos élettartam, sokszor még kevesebb. Szomorubb ennél azonban az, hogy a mai ember hamar vénül. A halál természeti törvény, de öreggé — mondja Metschnikoff — maga magát teszi az ember helytelen életmódjával és táplálkozásával.

Az egyén élettartama — végezte felolvasását Apáthy — összefüggésben van a nemzet életével is. Csak az élethez való akarat, az élet minden kockázatának viselése képesit a hosszú életre. Amely nemzet nem mer vállalni

kozni az élet minden kockázatára, az az életéről magáról is lemond.

Főbb vonásaiban ez volt a tartalma Apáthy mindvégig érdekes, gyönyörűen stilizált felolvasásának, melyet zajos tapssal, hangosan megnyilvánuló helyesléssel fogadott a közönség. Az elnöklő Varjassy meleg szavakkal tolmácsolta a közönség köszönetét a tudós előadónak.

(Az egyesület multja és jövője.)

Szöllösi István tartotta meg ezután titkári beszámolóját a Kölcsey-egyesületnek a multban követett és ezután folytatandó működéséről. Színes jelentésében fordulópontnak mondja a mai idöket a Kölcsey-egyesület történetében. A 28 év óta fennálló egyesületnek egy új, virágzó korszaka kezdődött most, mely eddig is szép eredményeket mutat fel, a jövőre nézve pedig nagy fejlődés perspektíváját tárja elő. Az egyesületnek minden intézménye a fejlődés útján van: könyvtára gyarapszik úgy könyvekben, mint olvasóközönségben, muzeuma tökéletesedik, felolvasásai mind sikeresebbek lesznek. A most létesített munkásgimnázium szép jövővel biztat és keletkezőben van egy új gyűjtemény, az aradmegyei néprajzi muzeum.

Hálásan emlékezett meg ezután a jelentés az egyesület támogatóiról, elsősorban a könyvtárak és muzeumok országos főfelügyelőségéről, Károlyi Gyula gróf főispánról, Jancsó Benedek dr.-ról, Barabás Béláról és az aradi sajtóról. Az egyesület ez évben valószínűleg megkapja az újabb 150,000 koronás állami támogatást és hozzájut a kulturpalotához. Előterjesztette ezután a zárószámadás és a költségvetést, melyek szerint az egyesület vagyona most 131,798 korona.

A közgyűlés a beterjesztett jelentéseket egyhangulag elfogadta, a felmentvényt a tisztikarnak megadta és Jancsovics Ferenc indítványára a tisztviselőket és a választmányt, melyeknek három éves mandátuma most lejárt, egyhangulag közfelkiáltással *újbol megválasztotta*. A választmányba most több új tagot is beválasztottak s így az új választmány a következőkép alakult meg:

(Az új választmány.)

Almássy Pál, Abrai Lajos, Bohus László báró, Buja Sándor, Burián János, Boros Vida, Csécsy Imre, Ditrichstein Bernátné, Dálnoki Nagy Lajos, Darányi Jánosné, Eckhardt Ede, Fábrián László, Fényes Dezső, Frint Lajos, Fehér Alfréd, Faragó Rezső, Fábry Sándor dr., Heinricz Sándor, Halmay Andor, Institoris Kálmán, Issekutz László dr., Jankovics Ferenc, Kell Lipót dr., Kovács Vince, Kilyényi János, Keller Izsó, Kohányi Róbert, Lukácsy Lajos, Lejtényi Sándor, Láng Mihály, Mandl Vilmos dr., Mülek Lajos dr., Nesnera Aladár, Neuman Adolf, Nikolits Döme, Nachtnébel Ödön, Nagy Károly, Ottenberg Tivadar, Posgay Lajos dr., Pogonyi Nándor, Prohászka László dr., Prohászkané Tausch Elvira, Robitsék Agoston dr., Rosenberg Sándor dr., Réthy Viktor, Ring Géza, Rozsnyay József dr., Rubeneszku Aguzta, Róka József, Reisinger Sándor, Salacz Gyula, Somogyi Gyula dr., Stauber József, Schill József, Szántay Lajos, Szathmáry Gyula, Székely Salamon, Stankovits Miklós, Tolnai János dr., Uferbach Jenő, Varjassy Lajos, Wallfisch Armin, Wagner János, Wagner József dr., Zádor Bertalan, Zárai Ödön és Zerkovitz Rudolf.

Varjassy elnök megköszönve ezután a közgyűlés bizalmát, az ülést bezárta. Este társasvacsora volt a Fehér Keresztben, amelyen Apáthy István dr. és neje is résztvettek.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

A Weitzer-örökség Arad pénztárában.

A város átveszi az értékpapirokat. Hiányzik száznyolcvanezer korona.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 26

Megirtuk, hogy a mult év november havában a gráci törvényszéken Steinhardt Mór dr. megjelent és részt vett a Weitzer János hagyatékának felosztását eszközölő birói eljárásban. Arad holnap délelött a város fejedelmi jóakarójának reá hagyott vagyonából egy jelentős részt, 1737 darab részvényt már a birtokába is vesz.

A gráci leszámítolóbank, ahol a részvényeket őrizték, ma arról értesítette az aradi királyi adóhivatalt, hogy a törvényszék határozatának megfelelően átszarmaztatja három esomagban a várost megillető értékpapirokat. Az adóhivatal a levelet áttette a városi pénztárhoz és Visi Ferenc főpénztáros holnap reggel veszi át leltár szerint az adóhivataltól az értékeket.

A gráci bank levele.

Az a nevezetes levél, mely az évek óta huzódó örökösödési pernek egyik végső akkordját jelzi, következőkép hangzik:

K. K. priv.
Steiermärkische Eskompte Bank
(Wechselstube)
— GRAZ —

An
DAS KÖNIGLICHE UNGARISCHE
STEURAMT

ARAD.

Zufolge Bescheides des k. k. Landesgerichtes Graz ddo. 9. Februar a. c. übermitteln wir Ihnen heute in 3 Paketen aus dem Verlasse Johann Weitzer:

- 1 Stück 635 Grazer Waggon-u. Maschinenfabrik Aktien Kupon pro 1908
2. Stück 635 Grazer Waggon-u. Maschinenfabrik Aktien Kupon pro 1908.
3. Stück 167 Grazer Waggon-u. Maschinenfabrik Aktien Kupon 1908.
4. Stück 200 Aktiender Eisenwaarenfabrik Aktien-Gesellschaft Sopron—Graz Kupon pro 1908
5. Stück 10 Stamm-Aktien der Dampftramway Gesellschaft vormals Krausz et Komp. Kupon pro 1906.
6. Stück 15 Prioritäten Aktien der selben Kupon pro 1906.
7. Stück 40 Prioritäten Aktien der Vinkovce—Brcka Lokaleisenbahn Kupon pro 1908.
8. Stück 28 Antheilscheine des „Arbeiterheim“ Kupon pro 1901.
9. Stück 7 Antheilscheine der Societe Anonyme de Tramway de Romagnes mit Kupon Nro 1.

deren Empfang Sie uns gef. bestättigen vollen.

Hochachtungsvoll

Für die k. k. priv.
Steiermärkische Eskompt Gesellschaft,
(Aláírások.)

A levélhez részletes leltár is van csatolva, mely az egyes papiros sorszámt tartalmazza.

A Weitzer örökség mérlege.

A küldemény megérkezése után az est folyamán felkerestük Steinhardt Mór drt, a város ügyvédjét, aki a Weitzer-hagyaték ügyét kezdettől fogva vitte. Steinhardt dr. munkatársunknak a következőket mondta:

A Weitzer-hagyatékából az oldalági örökösöknek járó 391,000 korona egyezségi összeg levonása után, Arad város a következő értékeket és összegeket kapja.

1. Ingatlanokban (leltári becsértékben.)

A hallerschlossi ingatlan-komplexum 3/4-ed része	223,677 K. 36 f.
A weldesi ingatlan 3/4-ed része	27,300 K. — f.
A bécsi palota 3/4-ed része	212,150 K. — f.
Egy rét Stuhdorffban (Krajna)	1,240 K. — f.

2. Ingóságokban (leltári becsértékben.)

A Hallerschlossban elhelyezett butorok, felszerelések 3/4-ed része. (Ezek árverés után fognak eladatni.)	7,154 K. 25 f.
A weldesi villában elhelyezett butorok, felszerelések és berendezések (szintén árverés után adatnak el.)	1,656 K. 56 f.

3. Értékpapirokban (leltári becsértékben.)

1437 drb. gráci vagongyári részvény	718,500 K. — f.
200 drb. sopron—gráci részvény	100,000 K. — f.
40 drb. vinkovce—brcka részvény	16,000 K. — f.
Különböző apróbb részvények	12,862 K. 50 f.
15 drb. Stori-féle vasműkuksza	180,000 K. — f.

4. Különböző követelések (leltári becsértékben.)

Összesen	11,748 K. 77 f.
-----------------	------------------------

Ez összegeket most a város megkapja, levonásával azoknak az összegeknek, melyeket a Weitzer János halála óta felszaporodott jövedelmekből, mint az alapítványt terhelő tételeket kellett kifizetni. A kiadások a következők voltak:

Egy épület létesítési költsége, melyet még az örökhagyó életében rendelt, de csak halála után készült el	5224-25 K.
Örökhagyó első feleségének érvjáradéka fejében örökhagyó halálától kezdve a jogosult haláláig	12,567-50 K.
Örökhagyó özvegyének végrendeletileg hagyományozott érvjáradéka fejében annak 1908. augusztusban bekövetkezett haláláig	144,720— K.
Örökhagyó özvegyének a végrendeletben neki hagyományozott készpénzbeli hagyomány és annak járuléka	44,206-85 K.
Az oldalági örökösöknek hagyott készpénz	34,000— K.
A hagyatéki eljárás, közjegyző, becsősök, végrendeleti végrehajtó és gráci képviselő költségei	19,560-35 K.
Temetési, sírhely, sírbolt, sírkövek létesítési költségek	36,258-67 K.
Az örökség megnyitásától 1908. december 31-ig, a fekvő hagyaték után lejárt különböző adók fejében	67,892-22 K.
A bécsi palota fenntartási, javítási és beruházási költségei, örökhagyó halálától máig	15,982-63 K.
A hallerschlosszi villa berendezése és karbantartása	900— K.
A hagyatéki értékpapírok őrzési díja 6 évre	1223-70 K.
Tűzbiztosítás	1317-55 K.
Különböző illetékekre, a történet elengedések levonása után circa	70,000— K.
Örökhagyó gyámfiának, Weitzer Györgyevics Izidornak lejárt évi járadék	39,000— K.
Sieber Ede végrendeleti végrehajtónak peregyezségileg biztosított	

járanóság	12.500—K.
Sieber Ede hagyománya	10.000—K.
Temple Rudolf hagyománya	5000—K.
A stájerországi orsz. múzeum hagyománya	40.000—K.
Friedberg város (örökös szü- letési helye) hagyománya	40.000—K.

A városnak járó teljes összeg 2,210,000 korona volt, amihez még járul a részvények 1908. évi osztaléka, amely március-áprilisban lesz esedékes és körülbelül 56,000 koronát tesz ki. Az alapítványból kifizetett összegek levonásával még kap a város körülbelül 1 millió 150—160 ezer koronát.

A Weitzer-ügy e lebonyolításáról Steinhart dr. valószínűleg a márciusi városi közgyűlésen fog beszámolni.

A városnak több kiadása nem lesz a végrendeletből kifolyólag, csakis Weitzer Izidornak kell kifizetni az évi 6000 koronát, valamint a város ügyvédjének a neki biztosított eljárási munka és jutalomdíjat. Így most már semmi sem áll útjában annak, hogy az alapítvány rendeltetésének átadassék és áldásos működését megkezdje.

Hol vannak a kukszak?

Mint a közölt levélből kitűnik, az elküldött értékpapírok közül hiányzik 15 db. Stori féle vasművek kukszái, melyek 180 ezer korona értéket képviselnek. Steinhart dr., akit erre nézve megkérdeztünk, maga is érthetetlennek találja ezt s kijelentette, azonnal lépéseket tesz, hogy a valószínű tévedés felderíthessék s a tekintélyes vagyont reprezentáló papírok mihamarabb Aradra kerüljenek.

Vagyonos koldusasszony.

Aki becsapta Aradot.

— Az Aradi Közlöny tudósítói —

Arad, február 26.

Nem mindennapi ügyben kell most eljárást indítani Aradváros hatóságának. Egy koldusasszony hagyatékát kell vizsgálni a városnak, hogy kivegyék a hagyatékából azt az összeget, amivel az elhunyt nő megkárosította Aradot.

A koldusasszony, aki miatt most a szokatlan eljárás megindult, özvegy Tóth Pálné, született Folman Jeléna, s a Demeter-utcában lakott özvegy Staity Józsefné szegényes lakásában. Mindenki azt hitte a 80 esztendő sűrűről, hogy nagy nélkülözések között tudja magát fentartani s nem egyszer koldúkísón is értek. Mint-hogy a koldulás tilos, hát özvegy Tóthné többször megbüntette Beretz Ferenc rendőrkapitány.

A 80 éves asszony lakásadónője ma délután megjelent Sárjot Domokos rendőrfőkapitány előtt és átadta neki az öreg koldus rongyai között talált 1850 korona 80 fillérről szóló Aradi Ipar- és Népbankbeli takarékpénztári könyvet.

— Kié ez a könyv? — kérdezte a főkapitány.

— Az özvegy Tóthnéé volt — mondta Staityné, — de most már az enyém. Azt mondta nekem halálos ágyán, hogy a számadarszákjában található takarékpénztári könyv az enyém lehet, mert becsületesen ápolta az arányos elbetegeskedett.

A rendőrség átvizsgálta a koldusasszony hagyatékát, amely között talált egy esomó olyan okmányt is, melyek igazolták, hogy özvegy Tóthné a várostól éveken át hátr segélyt kapott, habár a takarékpénztárban 1850 koronája volt.

Mint-hogy segély csak teljesen vagyontalan embereknek jár, a város visszaköveteli a koldusasszonynak folyósított díjakat. Hogy meny-

nyit kapott a várostól Tóthné, azt a számvétség ki fogja számítani és a bankban lévő pénzből elveszi. A megmaradt összeget az államkincstárnak fogják átszolgáltatni, mert Staityné semmivel se tudja igazolni, hogy a pénzt az elhunyt neki ajándékozta és így talált pénznek tekintik, amely a kincstárt illeti.

Staityné különben kijelentette, hogy ő pórt indít majd a kincstár ellen a hagyaték megszerzéseért.

A T. HÁZBÓL.

A hadi tudósító.

A német császár portréja.

Az egész ország a háborúról beszél. A felzaklatott közvélemény a legrémesebb színben látja a jövőt s a mágus kaszinó selyem tapétás ajtójától kezdve a karcagi nép- és olvasókör gyér világitásu szobájáig mindenki stratégiai szakértő.

A szerb konfliktusról újságírói körökben is sok szó esik. A zsurnalisztákat természetesen egészen más szempontból érdekli a háború, mint a többi adófizető polgárokat. Ők mint szenzációt mérlegelik máris az európai helyzetben tapasztalható mozgást. A legkedvesebb téma mostanában mégis a haditudósítás. Jóformán valamennyi tanuja szeretne lenni a korszakos eseményeknek. Az első puskaszóra szívesen indulna Belgrád felé valamennyi.

A napokban is a haditudósításról folyt a szó a t. Ház újságírói sarkában. Egy nyurga parlamenti riporter vitte a szót és főlegesen beszélt a háború veszedeleméről. Nem alteráltak a csipkező megjegyzések sem, mint egy hős beszélt feltartóztatatlansal.

— Voltam katona is, ej, különben ez mellesleg — folytatta később. Egy újságíró mindig észreveszi ami a lap számára való.

— Nem kell annyit beszélned, szólalt meg egy evikeres politikus, hisz a te esakádodnak amugy is van köze néhány történelmi nevezettségű útközethez.

Altalános esodálkozás. A riporter gondolkodni kezd, de elődei közt nem tud felfedezni senki mást, mint néhány kereskedőt, akik faluról falura járva zeneszó mellett tudatták vételi és eladási szándékukat. Zavartan bámult a közbeszólóra.

Ez azután megoldotta a rejtélyt.

— No igen, ha jól tudom, egyik ősdöt is Mannon tábornok alut lőték ki a napoleoni hadjáratok alatt.

László Fülöp, a világhírű magyar portré festő, aki itthon tartózkodik, ma megjelent a Ház folyosóján. Felkereste a régi ismerőseit és vidáman beszélgettek az elmúlt időről.

— Most kinek a portréján dolgozol? — kérdezte Wekerle érdeklődve.

— Most pihenek néhány hónapig, de néhány hónappal ezelőtt Vilmos német császár arcképét festettem. Akkor történt velem egy nagyon kedves apróság. A császár igen kegyes volt. Naponta egy óráig ült vásznamnak, a potsdami kastélyban. A császári familia negyedik napon már igen türelmetlen volt, látni akarta a készülő képet, de én hódolattal kijelentettem, hogy addig nem mutatni meg, míg be nincs fejezve. Mikor aztán készen voltam az utolsó esztendővel is, az egész család besereglett a szobába. A kis Eugénia főhercegnő állott legközelebb a képhez, hosszasan nézte a

vásznat, majd mosolyogva fordult felém, és megjegyezte:

— Endlich mein Papa, und nicht immer der Kaiser.

A magyar-osztrák-török egyezményt aláírták.

A megegyezés pontozatai

— Fávratí tudósítók. —

Arad, február 6.

A magyar-osztrák-török megegyezést a meghatalmazottak ma délután írták alá Konstantinápolyban. A megegyezés kilenc pontból áll, melynek lényeges határozmányait alább közöljük. A nevezetes jegyzőkönyv így kezdődik:

Mintán a török ottomán kormány és Ausztria-Magyarországnak császári és királyi közös kormánya attól az óhajtól vannak eltelve, hogy bizonyos közöttük függő kérdéseket közös megegyezés útján megoldásra vezetik, aláírták Husszeim Hilma basa nagyvezér, táblis effendi noredadunphiam interimisztikus ottomán külügyminiszter és Pallavicini János ögróf, Ausztria-Magyarország rendkívüli nagykövete, akik jogosultságukat kellően bítelesítették, a következő határozatokban egyeztek meg:

Első cikk: Ausztria-Magyarország határozottan kijelenti, hogy a novibazári szandzsakra vonatkozólag, a berlini szerződés által az 1879. április 21-ki konvencióban reá átruházott összes jogokról lemond.

Második cikk: A közös osztrák-magyar kormány elhatározza, hogy Bosznia és Hercegovinát illetőleg, az összes ezen szerződésnek ellentmondó intézkedések ezen cikkely által megsemmisíttetnek és a jelenlegi jegyzőkönyv által pótolhatnak, mely megállapítja, hogy a két szerződő fél között az ellentétek a két tartományt illetőleg elsimítottak és hogy az ottomán állam a jelenlegi állapotot határozottan elismeri.

Harmadik cikk: A boszniai és hercegovinai honosok, akik jelenleg Törökországban vannak, kivéve azokat, akik ezen jegyzőkönyv ratifikálása után a szerződő felek által határozott jegyzékben megemlíttetnek, továbbá a Törökország különböző részeiből származó ottomán alattvalók, akik futólag, vagy állandóan Boszniában, vagy Hercegovinában tartózkodnak, ottomán nemzetiségüket, úgy mint eddig megtartják. A boszniai és hercegovinai alattvalók, akik jelenleg Törökországban tartózkodnak, Bosznia és Hercegovinában levő ingatlanukat korlátlanul bérbeadhadják, vagy harmadik személy által kezeltethetik.

Negyedik cikkely: A vallás szabad gyakorlása, Boszniában és Hercegovinában éppen úgy, mint eddig, a mohamedánok számára biztosítottatik. Azok a mohamedánok, kik futólag vagy állandóan Boszniában, vagy Hercegovinában tartózkodnak, mint eddig, politikai és polgári jogukat gyakorolhatják. A szultánnak, mint kálifnak neve a mohamedánok nyilvános imáiban továbbra is megemlíttetik.

Ötödik cikkely: Mintán a választott bíróság döntése megállapítja, hogy az ottomán államnak, az ottomán törvény szerint Boszniában és Hercegovinában különböző ingatlanai vannak, kötelezi magát a közös osztrák-magyar kormány, hogy a jelenlegi jegyzőkönyv ratifikálása után 15 napon belül fizet az ottomán kormánynak Konstantinápolyban két és fél millió török fontot aranyban, ezek ellenértékéül.

Hatodik cikkely: Ausztria-Magyarország kötelezettséget vállal, hogy a jelenlegi jegyzőkönyv ratifikálása után két év alatt az európai népjog alapján Törökországgal egy kereskedelmi szerződést köt, mely akkor lép életbe, ha a magas porta többi kereskedelmi szerződéseit bezárulnak.

Egy országos szélhámos aradi szereplése.

**Baka — Podmaniczky báró — Sipos
— Kalapis dr. — Breuer Oszkár stb.
stb. — ur szélhámoságai**

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, február 26.

Az Aradi Közlöny szerdai számában megírta, hogy néhány hónappal ezelőtt egy feltűnően elegáns, világfájdalmas, modern allűrökkel szereplő hírlapíró tűnt fel Baja városában. Újságírónak mutatkozott be és Sipos Imrénék nevezte magát. A tulfinom hírlapíró urat több rendbeli gyanus ügy miatt — letartóztatta a bajai rendőrség. Sipos Imre letartóztatása előtt komoly hangon kritizálta a bajai erkölcsöket és ilyenformán annál nagyobb volt a bajai társadalom meglepetése, amikor a lovagok királyaként szereplő ifjut több rendbeli csalás, zsarolás és egyéb miatt lefűlelték.

A jámbor bajai rendőrség maga sem számított arra, hogy a „hírlapíró” letartóztatásával milyen pompás fogást csinált. Amint a valatásnál kiderült ugyanis, a fiatal ur eddig Magyarország minden valamire való vidéki városában vendégszerepelt, mindenánn a legnagyobb titokban távozott el, miután természetesen a legkülönfélébb büncselekményekkel tette magát emlékezetessé a károsultak előtt.

Az aradi rendőrség már hosszabb idő óta kereste az erkölszprédikátort, mert Aradon is szíves volt apróbb csalásokat elkövetni és az aradiakat is hírlapírói szolgálatával óhajtotta boldogítani.

Az aradi rendőrségen január hónapban megjelent Vajda Izsó, a Magyar élet- és járadék biztosító intézet aradi képviselője és egy csomagban bizonyítványokat deponált. Volt köztük érettségi, erkölcsi, házassági és születési bizonyítvány. A pápai főgimnázium által kiállított érettségi bizonyítvány Baka János névre szólott. Ezen a néven jelentkezett Vajdánál, állást kért tőle bizonyítványainak felmutatása mellett. Akeptálta is őt 170 korona fizetéssel. Baka felvett 100 korona előleget, de azóta nem jelentkezett. Bizonyítványai hátrahagyásával eltűnt Aradról. Ez tavaly december hónap második felében történt.

A rendőrség csalást látott az ügyben és megindította a nyomozást. Megállapította Greén főkapitány, hogy Baka János segédjegyző és Alsódabason (Esztergom megye) lakik. Megkereste az ottani csendőrsőt, hogy hallgassa ki Bakát arra vonatkozólag, vajjon járt-e Aradon és keresett-e itt állást. A csendőrség eleget tett a megkeresésnek, kihallgatta Bakát, aki elmondotta, hogy bizonyítványait ő Csongrádra küldötte egy Sipos Vad Imre nevű embernek. Ez levélben szólította fel arra, hogy foglaljon el nála egy megüresedett állást. Sipos azt is megemlítette levélben, hogy az Országos Pályázati Közlöny útján értesült arról, hogy Baka állást keres. Különbön ő soha sem járt Aradon, Vajdával nem beszélt, annál kevésbbé adhatta át neki bizonyítványait.

Greén főkapitány látva, hogy Baka bizonyítványaival a csongrádi levélíró élt vissza, a csongrádi csendőrséget is megkereste Sipos Vad Imre személyazonosságának megállapítására. Az innen kapott értesítés már elárulta, hogy Sipos ur kicsoda? Csongrádon hírlapíróként szerepelt s a város előkelő családjaik megpumpolása után bucsu nélkül távozott. Hogy mely világrészt szemelte ki szélhámoskodásai színhelyéül, az nem volt megállapítható.

A főkapitány további nyomozása azonban eredményre vezetett. Meg van állapítva, hogy az Aradon járt Baka János, aki a lapok szerkesztősegeit is felkereste s hírlapírói munkára ajánkozott, továbbá a Baján letartóztatott Sipos Imre, Breuer (Berger) Oszkár és a Rendőri Közlöny 204. számában a pesti törvényszék által körözött Gáll Károly, Szerdahelyi Oszkár, Podmaniczky Pál báró, Kalapis György dr., Fitos Aladár, Landstraff Emil, Molnár Géza, Propper Géza egy és ugyanazon személy, aki számtalan esetben követett el hitelezési csalást, használt lopott, vagy bűnös fondorlattal másoktól elcsalt bizonyítványokat. Így többek közt a Dunagőzhajózási társaságot 700 korona erejéig, a Schlezinger és Pollakovits cég bajai ekszpozitumját négyszáz korona erejéig károsította meg.

Bizonyítványokhoz úgy jutott, hogy rendszerint azoknak, akik valamely állást kerestek hirdetések útján s a beküldött okmányokat, mint a sajátjait mutatta be mindenütt.

Greén főkapitány az itt lévő iratokat és nyomozási jegyzőkönyveket átteszi a bajai rendőrséghez.

Vadállatok a falvakban.

Farkasok garázdálkodása.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, február 26.

A legkegyetlenebb tél hírei jönnek a megyéből. Tavasz felé hajlik a kalendárium és alig mulik el nap anélkül, hogy megfagyott embert ne találjanak az országuton. A kemény tél hidegével nemcsak a szegény embereknél kopogtat a nyomor. Kinzó éhségbe hajítja a hosszú tél az erdők-mezők vadjait is és a különben emberkerülő vadak félelmes ragadozókká válnak éhségükben. Tudósítónk jelentése szerint az utóbbi napokban Biharvármegye több helyén jelentek meg a félelmes farkasok, nem kis rémületbe ejtve a lakosságot.

A farkasok garázdálkodásáról a legriasztóbb hírek Kislaka községből érkeznek. Napok óta kerülgetik már a farkasok éjszakánként a falut, de eddig még nem merészkedtek a közelbe. Az emberek nagy aggodalomban vannak, mert háziállataikat féltik a vérengző ragadozóktól. Tegnap éjjel aztán megtörtént már az is, hogy bemerészkedtek a farkasok a falu szélsőházáig. A szabadon hagyott kutyák viadalra keltek a félelmes vendégekkel és négy szelindeket kihuztak a mezőre a vérszomjas vadak s felfalták a kutyákat. A nagy tusakodásra előjöttek az emberek és puskalövésekkel elriasztották a farkascordát.

Ugyancsak tegnap hatalmas farkasfalkára bukkantak azok a vásárosok, akiknek utjuk Nagyporó dombja mellett vezetett el. Az országuton nagy csapatban igyekeztek a szerdai vásárosok, miközben a dombok alján felbukkantak a farkasok. A hosszú kocsisor megriasztotta az éhes falkát, amely nem merte fényes nappal megtámadni a vásárosokat. Éjszaka azonban nem lehet tőlük biztonságban a falu népe.

Ezenfelül Béránd községből is arról érkezik jelentés, hogy tegnap éjjel farkasok ólalkodtak a falu alatt. Négy farkas egészen megközelítette a falut, melynek lakói alig tudták elriasztani a vakmerő ragadozókat.

A belgrádi vándorköszörüs.

*

A lelkes tömeg kolós közepében egy vándorköszörüs néhány tartalékos kardját köszörülte . . .

Belgrádi tudósítás.

A távirat-halomból, amely a háborus fészkelődések felől jött, s amelyek egyik fele ép olyan bizonyossággal jövendöli meg a háborút, mint a minő abszurdumnak tartja a másik fele: ennél a mondatnál érdekesebbet lehetne talán kiszedni, de jellemzőbbet alig. Ez Belgrádban a hadi készülődés: az utcai nép közre fogja az öreg vándoriparost, a kerek-köszörüst és kardokat köszörültet vele. Halálos vétek volt, ha valaki ezt le nem kodakozta.

Ez olyan időre esik, amikorra már a „jóvő század” regényírói a modern háborút jósolgatták. Amikor már készen kellene lenni az aerodromon-nak, a repülőgépeknek, amely a levegőből bocsát lövegeket az ellenségre, olyanokat, amelyek harc képtelenné tesznek, de nem sebeznek. És ebben az időben a háboru csak úgy fest, mint öt század előtt, amikor a condottieri, vagy muskétás megállította a kóbor köszörüst: „Hé, fickó, csiklandd meg a szabványkat, mert ma alighanem ellenséget aprít.”

Szerbiát, a regényes kis országot érintetlen hagyta mindaz, ami a hadi technikában történt. Öreg stratégák, hadmérnökök, fegyvergyárosok agya nem fárad ki az új, tökéletesebb gyilkos szerek kutatásában. Új ágyu, füsttelen puskapor, gépfegyver, új óriásnál óriásabb hadihajók, módosított torpedók és egyéb nyelik el az ország millióit, hogy minél erősebbé, biztosabbá tegyék a hadsereget a háboru esetére. Szerbiában ez nem kell. Ha a háboru kiüt, mindig akad néhány vándorköszörüs, aki a kardokat harc képesekké teszi.

A sok elmélet, a haditudomány új megállapításai mind nyom és hatás nélkül röpültek el a szerbek fölött. Ezek az új tételek azt mondják, hogy a jövendő esatáit nem a régi módon való mérkőzés, a test-test ellen való vagdalkozás dönti el. A mikor az ágyuk kilométerekre visznek, a fegyverek is ezer lépésre, ott tönkretelhetnek egy sereget, miatt ő az ellenséget színről-színre látta volna. A „roham” már csak végső effektus, mint a drámában a befejezett cselekmény után való tabló. Mit ér ilyenkor a kard, ha még olyan fényesre van fenne? . . . Mindegy: a szerbek mégis biznak benne, hogy a mikor háborura kerül a sor, mindenki kiválaszthatja a maga „svábá”-ját, lenyiszálhatja annak fejét, vagy hétrét szabdalhatja a hitványt.

A vándorköszörüs: hadi tényező lett. Már nem ér rá garasos bicskákat, csorbult ollókat és varga-dikieset fenni: kardokat élcsit az osztrák-magyarok ellen. A szerb kormány is, úgy látszik, elegendőnek tartja, ha a kerek köszörüsökre bizza a fegyverkezés sorsát; az ágyukra való pénzt ugvis elköltötték, elpanamázták. És mintha az egész országnak szimboluma, megtestesítője lenne ez a kóbor iparos. Egész Szerbia, a kormány, a szkupstina, az utca, az ifjuság, a trónörökös egyebet nem tudnak, mint nyelvvel, betűvel és más módon kardot köszörülni: úgy tesznek, mint — a magyar közmondással élve — a megbolondult köszörüs.

Van-e valami elvámolni valója?

Mi történt felvonás közben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26

A történet az aradi színház folyosóján ostrommal kezdődött és Zih József büntető járásbíró előtt békével végződött. A szereplő személyek: egy temperamentumos fiatal ur és egy igéző külsejű, tüzes szemű, feltűnően csinos fiatal leány, akit a komoly és komolytalan szándéku fiatal urak egész légiója vett körül. A szép Rózsika gyönyörködött és kéjelgett ennek a mindenre kész gárdának feltétlen meghódolásában. Kacérkodott velük, sokat sejtető esábos mosolylyal fogadta a szerelemtől áradó kijelentéseket, megengedett olykor-olykor egy kis finomabb pikantiát is, de — egyebet semmit. Ha a sóvárgó ifjuság hevesen ostromolta, Glavari Hanna jelszavával válaszolt:

Tisztességes asszony e nő,
Erénye szilárd, mint a kő.

Különösen ez a problema foglalkoztatta Rózsika két leghivebb udvarlóját. És ennek megfejtése idézte elő a nagy veszedelmet is. Amikor a helyzet már kritikussá vált, az udvarlók egyike, — történetünk hőse — elhatározta: következzen bármi, ő meg fogja tudni, hogy az imádott nő erénye tényleg olyan szilárd, megközelíthetetlen alapon áll-e? Barátunk e célból taktikát változtatott. Duzzogni kezdett. Haragot szürelt. Természetes, hogy előbb-utóbb nyílt harera került a sor. Hősünk itt eléri célját. Különböző féltékenységi szcénák után kivágja a tromfot és odamondja a leánynak:

— Különbömit is beszélék én magával. Adja az erényesét, a becsületeset és ha valakinek tiz korona van a zsebében, kitűnik, hogy igenis megközelíthető és azok az erős páncélok lehullanak.

Mindez az aradi színházban történt, úgy felvonás közben. A kisasszony természetesen indulatba jött, elvörösödött és talán nagy botrányt is csinált volna, hogy ha történetesen be nem esengetnek a „Van-e valami elvámolni valója?” című bohózat harmadik felvonásához. Tütröztette tehát haragját és csak a felvonás végén sziszegte oda az ármányos ifjunak:

— Pizskos gazember, ezért még felelni fog!

Tényleg feljelentette a fiatalembert, aki megkapta a bíróságtól boríték alatt a „kék behívót”. A járásbíró udvarias volt. Zárt tárgyalást rendelt el. Mi is indiszkrétek leszünk és a titkos aktákba nem tekintünk be. Maradjon az abban foglalt dolog örökké titok. De a tárgyalás finaleját megírjuk és ez az, hogy Rózsika, a női becsületében vérig sértett leány, a boszutól lihegő hölgy, karofogva jött ki ellenfelével a tárgyaló teremből. — Az ördög tud most már eligazodni ebben a becsületbeli ügyben.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Pezsőt a színésznőknek.** A szegedi színház hölgytagjainak érkezése az elmúlt évben lázas izgalomba ejtette Makón az aranyifjuság lelkét. Déli időben történt a várva-várt érkezés, amelylyel kapcsolatos a következő eset:

A makói központi vendéglő terraszán hivatalnokok, bürtokosok söröztek. Köztük volt Vertán Endre vármegyei aljegyző is. Az átellenben levő sarki vendéglő előtt fiatal emberek nagyobbára egyetemi hallgatók ültek. Hozzájuk csatlakoztak a kórus bájos hölgytagjai, akik éppen akkor érkeztek az állomásról, örültek az ismerősökkel való találkozásnak. A szomszédos központi vendéglőből irigykedve néztek át a vidám társaságra.

— Milyen jó volna, ha a bájos nők ülnének közöttünk.

Igy szólott a társaság egyik tagja, Vertán Endre vármegyei aljegyző pedig mindjárt módot talált arra, hogy a bájos kórusbeliek figyelmét magukra irányítsa. Egy üveg pezsgőt küldött

át a hölgyeknek. A szomszéd társaság azonban nem örült az ajándéknak, hanem visszaküldték a pezsgőt. Vertán Endre erre egy másik üveg pezsgőt is átküldött hozzájuk. Az újabb próbálkozás felbőszítette a társaságot, amelynek egyik tagja Stencky Gyula gyógyszerész-tan-hallgató kiöntötte a pezsgőt. Ebből pedig nagy haragvadás támadt a szomszédban, Vertán Endre provokálta Stenckyt.

A párbaj augusztus 28-án esett meg közöttük és Stencky Gyula könnyebb sebet kapott. E kised komédiának csütörtökön játszódtott volna le utolsó felvonása a szegedi királyi törvényszék előtt, amely a párbaj miatt felelőségre vonta az ifjakat. A tárgyalást azonban el kellett nápolni, mivel csak Vertán jelent meg az idézésre. Stencky Gyula kolozsvári gyógyszerész-tan-hallgató orvosi bizonyítvánnyal mentette ki távolmaradását.

A községek a munkásbiztosítás szolgálatában

Az aradi pénztár mintadatai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26

A munkásbiztosítási törvény fölhatalmazza a kereskedelemügyi minisztert, hogy a belügy-miniszterrel egyetértőleg rendeleti uton szabályozza a községeknek a betegség esetére való biztosítás közvetítésének bevonásába. A miniszterium megbízásából az állami munkásbiztosítási hivatal e közvetítési teendőkre nézve adatokat gyűjtött, amelyeknek alapján elkészítette a rendeletnek tervezetét. E tervezette szaktanácskozáson való letárgyalása előtt Andor Endre dr. miniszteri osztálytanácsos, az állami tisztviselők szervezkedési mozgalmának egyik kimagasló előharcosa a napokban Aradra jött, hogy rendelkezéseinek gyakorlati kivitele iránt az aradi munkásbiztosító pénztárnál megbízható értesülést szerezzen.

Az osztálytanácsos-báró bemutatta és három napon át megvitatta a rendeletnek tervezetét az aradi pénztár ügyvezető igazgatójával, Bak Sándorral és a pénztár vidéki fiókjainak ellenőrzésével és leszámolásával megbízott főszámvevő, Juhász Jenővel, akik a községek közvetítési teendőinek kellő ellátása dolgában a rendeletben fölhasználandó információkkal szolgáltak. A miniszterium által történő kibocsátásáig a rendeletnek csupán irányelvei közölhetők; ezek között az első, hogy a közvetítést a községi elöljáróságok anyagi és erkölcsi garanciája mellett a jegyzők, aljegyzők kötelesek ellátni, akik a lehetőségig minimumra redukált teendők elvégzéséért megfelelő díjazásban fognak részesülni. A közvetítésnek községi jegyzők útján való lebonyolítása mindenképen előnyös úgy a munkaadók, mint a biztosított munkások szempontjából, akik mindennemű ügyesbajos dolgaikkal amugyis a jegyzőkhöz fordulnak és akiknek a fiókpénztár rendben való vezetése iránti állandó érdeklődését biztosítaná a körükből alakítandó helyi választmány. A munkaadók teljes kioktatásban, a beteg munkások gyors segélykiszolgáltatásban fognak részesülni és nem áll majd elő az a több pénztárnál tapasztalt anomália, hogy a munkásbiztosítás a vidéken nincs még gyakorlatilag végrehajtva.

Kérdéses, hogy a községi és körjegyzők megbízása kötelező lesz-e, mert az aradi pénztárnak jelenlegi fiókpénztárait — amint azt alapos vizsgálatok után központi kiküldöttek is megállapították — olyan kifogástalanul működnek, hogy nincs ok a megbízás visszavonására.

Az osztálytanácsos-bíró Aradon való időzése során Schill József megyei főjegyzővel is értekezett, aki az aradi pénztár ajánlatára a rendelet végleges megszövegezése után megfog kéretni értékes véleményének közlésére.

A pénztár az állami munkásbiztosítási hivatal kiküldöttjének részvételével Cukor László elnöke alatt igazgatósági és a munkásbiztosítási törvény reformját megvitató bizottsági ülést tartott, amelyeken Andor Endre dr. több fontos kérdésben érdekes és köszönettel fogadott szakvéleményt nyilvánított.

A „Szanin” a Házban.

Kmety Károly interpellációja.

— Távirati tudósítás —

Arad, február 26

A magyar könyvpiaccon néhány héttel ezelőtt megjelent Szabó Endre fordításában Arzybaschew orosz írónak Szanin című regénye. Ennek a regénynek az irányát és tendenciáját néhány hét óta sok szó éri és valóságos vita keletkezett a körül, hogy ez az erkölcsregény, amelyet Oroszországból és Németországból kitiltottak, művészeti, irodalmi értékű könyv-e, avagy pornográfia.

Doleschall Alfréd dr. egyetemi tanár, istenkáromlásnak és meztelen erkölcstelenségnek nevezi ezt a könyvet, amelyről többek között így ír:

Erkölceregény a neve: mert mindenben gázol, amihez az erkölcsnek csak lehelete is tapad. Legyen az család, vagy vallás, gyermeki tisztelet, vagy testvéri szemérem, akár a házasságnak szentélye, akár a hivatásnak tisztessége, férfiúi vagy női becsület: mindezen sárba kell hullania, mert Arzybaschew ur úgy parancsolja. Csak elfogultsággal lehetne tagadni, hogy a könyvet nagyon okos ember írta. Mert a tulajdonképpen való célt és számító tendenciát úgy elfedni, a felületesen és gyanakvás nélkül olvasónak figyelmét a magvától és az eleitől végig következetesen vezető dallamtól folytonos — hol komoly és gondolkodásra készítő, hol teljesen értéktelen — megszakítások útján úgy elterelni, amint ez a szerző teszi: már magában véve is művészet. Pedig való tény, hogy a nagy terjedelmű könyvnek legalább is kétharmadrésze csak garnierung, vagy mondjuk néha könnyen átlátszó, néha sűrűben szőtt függöny, melyet a rendező mindannyiszor lebocsát a megfeszült érdeklődés és az eszközök megválogatása nélkül mesterségesen megfeszített érzékiség előtt, valahányszor tulajdonképpen való témájából az olvasónak jókora adagot beadott vagy — még kiadóbbat beadni készül.

A sok sallang és körítés közepette a munkának két alapmotívuma van. A fékel és határt, jogcímet és takarót nem tűrő szabad szeretkezésnek és fajtalankodásnak dicsejtése: az egyik. A vallásnak és mindekelülte a keresztény vallásnak kigunyolása és kipellengérezése: a másik. Minden egyéb, amivel a kimondhatatlan nevű szerző kedveskedik, vagy a vezető dallamok kiszögelése és tovább füzése, vagy leplezésükre rendelt, bár olykor nagy terjedelmű intermezók. Mégis az igazságnak tartozom vele, hogy ezek a közbevetett, bár az igazi tendencia eltakarásának szolgálatában rosszhiszeműen komponált jelenetek itt-ott mesteri kézre vallanak. Mindig fájdalommal tölt el, amikor azt látom, hogy alkotásokra, nemes munkákra képes ész és tehetség rombolásnak feladatára vállalkozik, nemtelen célok szolgálatába áll.

Doleschall végül szigorú megtorlást követel az igazságügyminisztertől. Ugyilátszik, hogy a közleményben kifejtett nézete nem maradt hatás nélkül, mert mint budapesti tudósítónk jelenti, a képviselőház [szerdai ülésén Kmety Károly országgyűlési képviselő a Szanin miatt interpellálni fog. Írói körökben nagy érdeklődéssel tekintenek az interpelláció elé.

BÉKÉS HANGULAT.

Elodázva a háboru. — Kilátás a meg-
egyezésre.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 25

Az európai hatalmak közbelépése ha nem is szüntette meg, de egy időre kitolta a háboru kitörését. Ma már Belgrádban is csendesebbek a kedélyek és csak a lapok folytatják pizkolódásaikat. Egyelőre elmúlt felölünk a keserű pohár, amely azonban csak egy polccal magasabbra van helyezve. A monarchia vezető körei nem ijedtek meg az ujszorb kormány nagyhangú kijelentéseitől és ha Szerbia, vagy a mi egyet jelent, a mögötte álló Oroszbirodalom, megelégszik az őt megillető jogok respektálásával, akkor a háboru elkerülhető. A helyzet válságos, de az európai zaj egy időre elült, hogy a kölesönös megértésnek adjon helyet.

Ma érkezett hireink ezek:

(Belgrád csendes.)

Belgrádból táviratozzák: A mai nap nyugodtan folyt le. A lakosság enged a hivatalos meggyőződésnek és a nagyhatalmak tanácskozása folytán a háborus veszélyről való híreszteléseit rövid időre felfüggesztette. A lapok tovább folytatják szemtelen kirohanásaikat az osztrák és magyar sajtó ellen.

(Milovanovics nyilatkozata.)

Londonból jelentik: A Daily Telegr. hosszú intervjuját közöl Milovanovics szerb miniszterelnökkel, melyből azonban semmiféle interpretálását nem lehet kiolvasni annak, hogy tulajdonképpen mit is akar Szerbia. Milovanovics mindazonáltal kijelentette, hogy Szerbia nem akar háborut és bizonyára Ausztria-Magyarország sem. Szerbia pláne csapatok nélkül hagyta határait, mert pontosan követi a nagyhatalmak tanácsait és mert reméli, hogy Ausztria-Magyarország erőbeli tulsúlyát nem fogja felhasználni arra, hogy Szerbiát megtámadja. Milovanovics ezután felsorolta azokat a körülményeket, melyek Szerbiát háborura kényszerítenék, nevezetesen ha megtámadnák vagy olyasmit követelnének tőle, ami jogaival, melyek mint önálló államot megilletik, ellenkezének.

(Hivatalos hang a helyzetről.)

Budapesti tudósítónk telefonálja: A B. N. egyik munkatársa ma beszélgetést folytatott Jettel külügyminiszeri osztályfőnökkel, akitől megkérdezte, hogy mi a véleménye a szerbiai helyzetet illetőleg. Valószínű-e az orosz beavatkozás és mi a felfogás Novakovics beszéde után?

Az osztályfőnök kijelentette, hogy Oroszország még nem precizizotta álláspontját. Ami a Novakovics beszédét illeti — mondotta Jettel, — furesa elméletet állított fel a tegnapi beszédében. Természetes, hogy mi annak tendenciáját nem fogjuk magunkra venni. A döntést ma még nem lehet látni. Ha Szerbia megmarad merev követelése mellett, akkor elkerülhetlen a háboru, de ha a békés gazdasági kiegyezést állítja fel, meg van adva a békés meg-egyezés lehetősége. Egyelőre várni kell.

(Németország intervenciója.)

Bécsből táviratozzák, hogy párisi értesülés szerint Oroszország elfogadja Németország intervenciói javaslatát, s tanácsolja Szerbiának, hogy területi követeléseiről mondjon le.

(Keresik a megoldást.)

Londonból jelentik: A Times-nak az a véleménye, hogy ha Forgách gróf Belgrádban nemesak döntő utasításokkal, hanem Ferenc József király és császár amaz üzenetével térne vissza Péter királyhoz, hogy kilátásba helyezi neki a szerb dinasztia nemzetközi elismerését és Szerbia számíthat arra, hogy a monarchia gazdasági boldogulását elő fogja segíteni, ezzel gyorsabban és biztosabban el lehetne intézni a konfliktust, mint a hatalmak intervenciójával.

(Egyöntetű eljárás.)

Berlinből jelentik: A Vos. Ztg. jelenti: A hármasszövetségi hatalmak jól informált diplomáciai köreiből híre jár, hogy az esetben, ha a szerb kormány az ismeretes memorandumot szétküldi a nagyhatalmaknak, a hatalmak együttes lépése a memorandumra adandó egyöntetű válasz alakjában fog megtörténni, melyben Szerbiát figyelmeztetni fogják követeléseinek tarthatatlan és teljesíthetetlen voltára.

(Oroszország nem mozgósít.)

Londonból táviratozzák: Orosz jelentések megerősítik azt a hírt, hogy Oroszország mozgósításra készül. A cáfolat szerint Oroszország még arra sem tett intézkedést, hogy a japán háboruban kifogyott hadiszereit kiegészítse.

Párisból táviratozzák: Nehány lap élesen kikel Izvolszky külügyminiszter politikája ellen, aki olyan tényeket akar az országnak tulajdonítani, amelyekben Oroszországnak semmi része nincsen.

(Szerb esziny.)

Konstantinápolyból táviratozzák: Belgrádi jelentés szerint a szerbek és montenegróiak eszinyt akarnak elkövetni a novibazári szandzsák ellen. A szalonikj harmadik hadtest teljes készenlétben várja a támadást. Értesülés szerint, ha ez megtörténik, a monarchia nyomban bevonul Szerbiába.

(Klobucsár lesz a fővezér.)

Budapesti tudósítónk telefonálja: Egy hírlapíró ma beszélgetést folytatott egy előkelő katonai személyiséggel, akit megkérdezett, igaz-e, hogy háboru esetére Klobucsárt szemelték ki a fővezérségre.

— Azt maga Klobucsár sem tudja — volt a válasz. Háboru előtt szokták a kiszemelt fővezér értesítésére adni, hogy dezinálva van. A mozgósításra nézve nem mondhatok mást, minthogy mozgósítás van minden esztendőben és ez sem komolyabb, mint máskor szokott lenni. Bárhogyan áll a dolog, nem szabad a közvéleményt izgatni. A japánok se kürtölték terveikkel a világot. Az oroszok nagy hibát követtek el, amikor hetekkel a háboru előtt irtak Kuropatkin megbízásáról.

(Elfogott szerb kém.)

Kolozsvárról jelentik: Itteni katonai körökben szigorúan őriznek egy nagy titkot, a melyből mégis kiszivárgott annyi, hogy a fellegrávi löporraktár közelében a katonai őrző elfogott egy gyanus alakot, akiről kiderült, hogy szerb katonatiszt. A titokzatos eset tegnapelőtt történt. A löporraktár körül ólálkodó gyanus alakot az őrszem vette észre, aki azonban a szokásos „Halt wer da“ kiáltással nem riasztotta el, hanem jelentést tett az őrszolgálatnak, akinek intézkedésére körülzárták a területet s elvágták a gyanus alak elől a menekülés útját. Csakhamar sikerült elfogni s szigoru őrzet alá vették. A vizsgálat megállapította, hogy az elfogott egyén századosi rangban levő katonatiszt. A háborura való készülődés következtében rendkívül sok lőszert s robbanóanyagot gyűjtöttek össze a fellegrávi katonai rak-

tárakban s így nincs kizárva, hogy a szerb kémnek gonosz szándékai lehettek.

(Vezérkart tisztek Ujvidéken.)

Ujvidékről táviratozzák: A városban nagy izgalmat keltett két vezérkari tisztnak a megjelenése, akik a Gregerzen-féle fatelepen nagy megrendeléseket tettek.

(Eltűnt katonai iratok.)

Budapesti tudósítónk jelenti: A fővárosban ma híre terjedt, hogy a kereskedelemügyi miniszteriumban tegnapelőtt tartott tanácskozáson arról volt szó, hogy a zágrábi postán fontos katonai iratok tűntek el.

(György az orfeumban.)

Belgrádból táviratozzák: György trónörökös ma megakarta látogatni az orfeumot, ahol egy darabot adnak elő ezzel a címmel: Ausztria-Magyarország vége. Ezt a monarchia ellenes darabot a közönség nagy tetszéssel szokta végig hallgatni. Péter király, amikor tudomást szerzett a trónörökös szándékáról, magához hívatta és megtiltotta neki, hogy elmenjen az orfeumba. György szemtelen választ adott és feleselt a királylylyal. Olyan kínos jelenet játszódott le a konakban, mint még soha. Végre is a király szobaárstomot adott Györgynek, csak így tudta megakadályozni, hogy el ne távozzék. A trónörökös dacosan fogadta az ítéletet és kijelentette, hogy mégis el fog menni az orfeumba.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Vigaszvegy. operett. Komlóssy Emma vendégfelleptével C. bérlet.)

Vasárnap: Déut. n.: Felnyarakkal: G. I. B. a. a. operett. Este: Rendes helyárrakkal: Veresapka. népszínmű. Komlóssy Emma vendégfelleptével. (A bérlet.)

* A böregér. Kovács Mihály, a Nemzeti Színház művésze ma este bucsuzott el három napos vendégszereplése után A böregér Eisensten szerepében. A kitűnő művész, aki rövid vendégszereplése alatt teljes mértékben megnyerte az aradi közönség szeretetét, ma is elsőrangú alakítást produkált, bár szivesebben láttuk volna olyan operettben, melyben utolérhetetlen burleszk komikuma érvényesül. Kovács Mihály ezután mindig szivesen látott vendég lesz Aradon, akitől még sok derűs órát várunk. Kitűnően volt disponálva Komlóssy Emma. A bájos szubrett jókedve a publikumot egész felvillanyozta és sok taps, kihívás és viaragesokor volt a jutalom a nyujtott műélvezetért. Wlassák Vilma még mindig indisponálva van. Mulatságosak voltak Leövey és Polgár. Faludyról semmi jót sem mondhatunk, valószággal kirit a környezetből. H. G.

* A IV. filharmoniai hangverseny folyó évi március hó 7-én, vasárnap délután 3 órakor tartatik a „Fehér Kereszt“-szálló nagytermében Marschalkó Mignon zongoraművész szives közreműködésével, ki Tschajkowszky b-moll és Chopin f-moll zongorahangversenyét adja elő zenekarkiséréttel. Marschalkó Mignon, Marschalkó Tamás híres kolozsvári orvos-professzor leánya, Careno Teréznel és Godowsky Lipótnál tanult s fiatal kora dacára diadalmas sikereket ért el fényes művészete révén: Párisban, Berlinben, Bécsben, Budapesten és más városokban. Párisban a világhírű „Colonne“ hangversenyeken lépett fel, ahol dicsőséget szerzett magának és a magyar névnek zsenialitásával. A III. filharmoniai hangversenyre tervezett közreműködése közbejött betegségére maradt el. Ezen a hangversenyen előadásra került még: Liszt: „Les Preludes“ szimfóniai költemény. Haydn: Adagio és Rondo all' On-garese. Wagner: Bevonulási induló a „Tannhäuser“-ből. A „Filharmoniai-Egyesület“ minden anyagi érdek kizárásával a zenei kultúra

fejlesztésének kedvéért rendezett hangversenyeket, melyek értékes művészi élvezetet nyújtanak. Hangversenyek közönsége egyben művészi és kulturális törekvéseiknek is jóakaratu támogatója.

* **Vizilóadászat.** Afrika belsejében, egzotikus környezetben, készült az a mozgófénykép, mely egy teljes lefolyású vizilóadászatot mutat be. Veszedelemes sport ennek a szörnyetegnek vadászata, melyet szigonyokkal üznek a vadászok. A vadállat mintha sejtene a fenyegető veszélyt, hol felmerül, hol pedig alábukik a vízben úgy, hogy jó szemmel kell a vadászónak bírnia, hogy szigonyával eltalálja a vadat. A kép az elejtett viziló partra vonszolását, bőrének lenyuzását is bemutatja. Az egzotikus vadászok nagyon tetszik a közönségnek, mely ebből a képből egy előttünk ismeretlen sporttal ismerkedik meg. A pompás felvételt szombaton mutatja be utoljára az Uránia színház.

Leitner Adolf a Katholikus Népszövetségben.

Egy alapítótagok története.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 26

Kitűnően feszülő redingotba öltözött idegenek jelentek ma a t. Ház folyosóján Zboray Miklós vezetésével. A folyosón annyi deputáció szokott naponta órák hosszáig ácsorogni, hogy a képviselőknek fel se tűnt volna, ha a néppárt szimpatikus tagja nem fogja el Vázsonyi Vilmost e szavakkal:

— Vilikém, hol van a pártod alelnöke? Deputációt akarok elé vezetni.

— Milyet?

— Katholikust, — felelte komoly arccal Zboray. — Át akarjuk neki adni alapító taggá történő megválasztásáról szóló oklevelet, mely valóságos remeke...

— Már jó, már jó ismerjük, a frázisokat, a melyek mögött bizonyára újból valami néppárti ugratás rejlik.

— Vilike, aki haragszik, annak nincs igaza, — mondja Zboray. — A legünnepélyesebb formában jelentem ki, hogy Leitner Adolfnak vagyunk átadandók a Katholikus Népszövetség alapító tagságáról szóló oklevelet. Kérlek, vezess hozzá.

A folyosón csakhamar híre terjedt a szenzációs eseménynek.

— Leitner Adolf alapító tag a katolikus népszövetségben? Farkas a bárányok közt? Hát már csakugyan felfordul a világ?

A világ feneke ugyan nem esett ki, de a demokrata alelnök, aki roppant rendezett anyagi, de annál rendezetlenebb felekezeti viszonyok között él, — akaratán kívül alapító tagja lett az említett szövetségnek.

És pedig a *Iabéruzsorának* köszönheti ezt a nem várt megtiszteltetést.

Az adóvita tegnapi tárgyalása alkalmával a folyosón elfogta Zboray a sokszoros háziur-demokratát, Leitner Adolfot s így aposztrofálta:

— Helyre demokraták vagytok ti itt Budapesten. Bent a Házban dörögtek a házbéruzsora ellen, a házaitokban pedig ti stájeroltok a legmerészebb módon. Olvasom, hogy néhány házban a lakók forradalomra készülnek a februári házbéremelés miatt.

— Az lehetetlen — ugymond Leitner a legkomolyabb indignálódás hangján. Ha csak egy házban is emeltem a házbért, akkor fizetek ötszáz koronát.

— Áll a tté, szól Zboray. Lehet, hogy te nem tudsz róla, mert annyi házad van, hogy nem is ismered a házgondnokaidat, de én adatokkal fogom bebizonyítani.

És Zboray szavának állott. Tegnapi este találkozott Leitnerrel a Balaton kávéházban. Eléje tarta megcáfolatlan adatait.

— Elvesztettem a fogadást és öt darab ropogós százkoronás nyújtott át kollégájának.

— Milyen célra? — kérde Zboray.

— Amilyenre akarod.

— A Katholikus Népszövetségnek juttatom még ma.

Mint hogy ötszáz koronás adományért az alapító tagság kijár, azért ma pompásan feszülő redingotba öltözött urak élén, a folyosó hangos nevetése közben adta át a demokrata párt alelnökének Zboray Aladár a diszes oklevelet.

Botrányok a cári családban.

Vladimir nagyherceg halálának oka.

— Távirati tudósítás.

Arad, február 26

Szentpétervár előkelő köreit állandóan a cári család kiapadhatatlan botránykrónikái látják el beszélni valóval. Az orosz főnemeség, amely eddig csak lefelé volt kényur és brutális, oly hangon beszél a cárról és rokonairól, hogy az pirulás nélkül le sem írható. És ennek az egyre fogyó tekintélynek utolsó foszlányait most oly hihetetlenül hangzó események szennyezik be, melyek az orosz udvar korrupciójához hozzászórt európai szemeket is kápráztatják.

Nem kevesebbről van szó, mint hogy a cár legközvetlenebb rokonságában tolvajok vannak, akik mükincseket tulajdonítottak el jogtalanul s megtörtént az a páratlan eset, hogy magának a cárnénak lopták el egy nagyherceg temetése alkalmával vagyont érő nyakékét.

Az épületes botrányokról következőket jelenti tudósítónk: Az orosz főváros legmagasabb társaságaiban eddig arról suttogtak, hogy a napokban elhunyt Vladimir főherceg, a cár nagybátyja *nem természetes halállal mult ki*. Kereszték az okait a nagyherceg lábálól tételének, de nem találtak magyarázatot. A napokban végül kitudódott, hogy a nagyherceget szívhüdes ölte meg február 17-én, még pedig a cár *egy ukázának olvasása közben*.

A nagyhercegre azt parancsolta rá a cár, hogy a legsúlyosabb büntetés terhe mellett azonnal szolgáltatassa vissza azokat a milliókat érő mükincseket, a melyeket a nagyhercegné, *Mária Pavlovna*, egy látogatás alkalmával a néhány héttel ezelőtt elhunyt Alexis nagyherceg palotájából ellopott. A nagyhercegnő ugyanis a haláleset után férjével együtt látogatást tett Alexis özvegyénél s ez alkalommal rendkívül nagy értékű ritkaságokat emelt el. A főudvarmester észrevette a dolgot s másnap személyesen jelentkezett a nagyhercegnőnél s kérte, hogy a leltározáshoz küldje vissza a műtárgyakat. A felszólítás hatástalan maradt. Ekkor a cár főudvarmesterének tudára adta a történeteket, aki magát Vladimir nagyherceget értesítette, de dacára a fenyegetéseknek, Mária Pavlovna makacsul ragaszkodott a kincsekhez.

A csunya botrány azonban már tovább nem volt leplezhető. A cár fülelhez is eljutott, aki február tizenhetedikén sajátkezűleg írt parancsban szólította fel nagybátyját a műtárgyak visszaszállítására.

A levél, mely a parancsot tartalmazta, oly kemény hangon volt írva, hogy Vladimir holtan rogyott össze elolvasása után.

A temetésre a történetek után is elment a cár és a cárné. A szertartás közben egyszerre elhalványodott a cárné és ájuldozni kezdett. Az udvart rettenetes félelem szállta meg, a cár maga sietett elalélt neje segítségére. Néhány pillanat múlva magához tért az uralkodónak s ekkor kitudódott, mi okozta rosszulását. Legszébb nyakéka, mellyel csak egy orosz cárné

dicsékedhetett el *eltűnt a nyakáról*. Valószínűleg meglazult a milliókat érő, drága követet összetartó káposcs a cárné nem vette észre az ékszer lecsuszását, mely ott a temetési szertartás közben el is tűnt.

HIREK.

Előadás az önálló bankról.

Kreutzer Lipót dr. Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 26

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara által rendszeresített *Közgazdasági Liceumban*, szombaton lesz az utolsó előadás az idei téli szezonban. Az előadások a Kamara nagy elfoglaltsága következtében a holnapi nappal befejeződnek s az idei ciklus lezárása kiemelkedő eseménye lesz a liceumnak. A befejező előadás megtartása céljából Aradra jött Kreutzer Lipót dr. tanár, a kiváló publicista, aki az ország egyik legnagyobb jelentőségű és legaktuálisabb közgazdasági és politikai problémájáról, az önálló bank kérdéséről fog előadást tartani. Kreutzer financé politikusaink között a legrégebb és legfanatikusabb harcosa a külön magyar banknak s a jelentős nemzetgazdasági kérdésnek tudományos művelői között ő volt az, aki külföldön is nem egy előadást tartott már az önálló magyar jegybankról. Könyve, melyet ugyanerről a tárgyról írt, közkezen forog.

Kreutzer dr. felolvasása érdekes bevezetője lesz annak a kampánynak, mely az aradi kamarában indul meg a bankkérdés körül.

Az előadás este 8 órakor kezdődik a kamara székházának dísztermében, hol a kamara elnöksége minden érdeklődőt szívesen lát.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 27-én az időjárás nyugatot sok helyütt esapadék, keleten hideg.

— **A király és Kossuth.** Budapesti tudósítónk telefonálja, hogy a képviselőház folyosóján ma híre terjedt, hogy Kossuth ismét megbetegedett. A híre az szolgáltatott alkalmat, hogy néppárti képviselők beszéltek, hogy a király Zichy Aladár gróf miniszternél érdeklődött Kossuth. horgyléte iránt.

— **Hogyan érzi magát Kossuth.** — kérdezte a felség. — nyugtalan vagyok miatta. Mikor Bécsben járt, rossz volt az időjárás.

Zichy gróf megnyugtatta az uralkodót, hogy Kossuth egészen jól érzi magát.

— **A trónörökös Salzburgban.** Salzburgból táviratozzák: Ferenc Ferdinánd trónörökös ma Saint Maurice-ból ide érkezett és az Európa szállóban szállott meg. A trónörökösnek Brosch őrnagy tett hosszús jelentést. Ferenc Ferdinánd ezután Arentthal báró külügyminiszterrel fél óra hosszáig beszélgetett telefonon. A trónörökös 8 napig marad itt.

— **Merénylet a bolgár király ellen.** Belgrádból táviratozzák: Az itteni rendőrség le tartóztatott egy Anarta nevű bolgár és egy Popovics nevű szerb alattvalót, akik Ferdinánd bolgár király ellen Ruszesukban merényletet terveztek. A merényletet bombával akarták végrehajtani. A bombát Ruszesukba egy aszszony hozta volna el. A le tartóztatott összeesküvők beismerésben vannak, most a rendőrség a bűntársakat keresi.

— **Kornfeld báró állapota.** Budapestről jelentik: Kornfeld Zsigmond báró állapota az éjjel rosszabbra fordult. Orvosának kijelentése szerint állapota súlyos, de nem életveszélyes. A nagybeteg iránt széles körben nagy az érdeklődés.

— **Justh Gyula audienciájáról.** Most szívrognak ki részletek arról a nevezetes kihallgatásról, melyet két ország érdeklődése kísért. Justh Gyula audienciája után a kötelező diszkrecióra hivatkozva, megtagadott minden felvilágosítást és a sajtó honorálta azt a lojalitást, mely a magyar parlament elnöke tartozik uralkodójának. A bécsi keresztény szociálisták félhivatalos könyomatosa, az „*Asztoria*” azonban ugyiltszik még a fő nővését is hallja és ma azzal dicsekszik, hogy teljesen hiteles részleteket tud arról, amit a király és Justh beszéltek. A könyomatosa szerint a király kijelentette az elnök előtt, hogy az osztrák-magyar bank további közöségéhez ragaszkodik, mert egy háború esetén szükséges pénzt csak úgy lehet előteremteni, ha a közösség tovább is fennáll.

— **Felség —** mondotta Justh — két banknak több hitele van, mint egynek.

— **Már pedig én —** szólott a király nevetve — jobban szeretek egy jó zsránst, mint két rosszat.

— **A Magyar Társadalomtudományi Egyesület aradi fiókjá.** A Kölcsey-egyesület mai felolvasó estélyén Apáthy István dr. a magyar társadalomtudományi-egyesület igazgatója beszélt a társadalom életéről. A felolvasás után Farkas Pál dr., az egyesület titkára érintkezésbe lépett Arad társadalmának vezető elemeivel, hogy utját egyenesse az egyesület aradi fiókjá megalakításának. Ez az intézmény, mint az lapunk élén is olvasható, minden társadalmi erő egységesítését célozza a nemzeti fejlődés és haladás szolgálatában. Az egész országban lelkes visszhangra találtak azok az eszmék, melyeket Apáthy és társai hirdettek s a ma nyert impressziók után elmondható, hogy rövid időn belül Aradon is létesül a fiók, mely a magyar társadalomtudomány kutatóinak munkáját népszerűsíteni és széles körben terjeszteni lesz hivatva és azokat törekvésekben támogatja.

— **Ejgyezés.** Czeizler Honka Siklóról és Waidner Mór Borossebesről jegyések.

— **Kell Manó cég ajánlja hírneves keletgyecharisnyait és ruhadisz. remekait.** Telefon szám 672. 131

— **Tehervonatok karambolja.** Vágújhelyről jelentik: Az éjjel Boroszló állomáson két tehervonat összecúszott. Az egyik vonat éppen az állomás kitérő vágányáról haladt ki, midőn egy másik tehervonat Zsolna felől jövet, ezt derékon átmetszette. A kocsi és mozdonyok erősen megrongálódtak. Több vasuti alkalmazott könnyebben megsérült. A személyforgalmat ma délelőtt átszállással bonyolították le, a teherforgalom is szünetel a romok eltakarításáig. A vizsgálatot megindították.

— **A sorozás elhalasztása.** Bolgár Ferenc államtitkár ma sürgönyileg értesítette arról a várost, hogy az idei fősorozást a honvédelmi kormány bizonytalan időre elhalasztotta. Egyszermind utasította a tanácsot, hogy a hadtestparancsnoksággal egyetértőleg, készítsen egy hónapon belül új sorozási tervezetet.

— **A hazardjáték ellen.** A nagyváradi Katolikus Körben, mint tudósítónk táviratozza, nagyon elharapódzott a hazardjáték. Az elnökség ezért most husz jogászt kitiltott a helyiségből.

— **Nyugdíjazott jegyző.** Baross Ferenc, az aradi járás főszolgabirája napokon keresztül rovanésotha a mondorlaki községi pénztárt. Mint nekünk jelentik, a pénztárt a főszolgabíró rendben találta. Ennek dacára a község jegyzője, Mitován Valér nyugdíjazás iránti kérelmét beadta a főszolgabírónak, aki azt elfogadta és tegnapelőtt már nyugalomba is vonult a jegyző. Amíg az állásra a pályázatot kiírják, Vaja Antal glogováci jegyző intézi a község ügyeit.

— **Asztalos Sándor erekljei.** Az aradi utcai harc hatvan éves évfordulójára az „Asztalos Sándor társaság” elnöksége többek közt meghívta Asztalos Sándor rokonait, kik közül néhányan meg is jelentek az ünnepélyen. Asztalos dr. nagyenyeli ügyvéd és lapszerkesztő egyik féltve őrzött levelét, melyet Kossuth Lajos intézett Londonból Asztalos Sándorhoz, — a társaságnak ajándékozta, most meg Csizsár Lajos aknasugatagi bányatanácsos, a nagynevű aradi hős unokaöccse levelet intézett a társaság elnökségéhez, melyben az ünnepélyről való elmaradását meköolja, egyben értesíti az elnökséget, hogy Asztalos Sándor harcí pisztolyait elküldi s úgy ez, mint a többi ereklje a felállítandó kulturpalota „Asztalos-szobájában” fog elhelyeztetni.

— **Arad és a gázgyár szerződése.** Közöltük, hogy az aradi gázgyár a napokban tartott közgyűlésén elhatározta a központi világítási részvénytársaságba való beolvadását. Ez azonban a valóságban csak akkor történhetik meg, ha Arad város közgyűlése hozzájárul ehhez. Aradnak ugyanis szerződése van a gázgyárral, s ez te-zi kötelezővé azt, hogy a gyár a városhoz forduljon beolvadása jóváhagyását kérve. A hozzájárulás iránt való kérelmet holnap adja be a gázgyár a városhoz. Beadványából a következőket közöljük:

Az első mondatokban azt írja a gázgyár, hogy a budapesti társaságba való beolvadást anyagi okok tették szükségessé. Az aradi gyárat ugyanis a jövőben a beolvadás után olcsóbban lehet kezelni. Azután így folytatja a beadvány:

Miután Arad szab. kir. várossal fennálló szerződésünk értelmében minden átalakulás és cégváltozás csak a város közönségének jóváhagyása esetén lép érvénybe, mi, az Aradi világítási és erőátviteli részvénytársaság, kérjük a tekintetes Törvényhatósági bizottságot, méltóztassék kegyesen jóváhagyni, hogy az aradi légszeszgyár üzemét a Központi gáz- és villamossági részvénytársaság budapesti cégére ruházzuk, illetve méltóztassék a 2 társaság közt létrejött megállapodás tudomásul vétele mellett elrendelni, hogy az Arad szab. kir. város és a légszeszvilágítási r. t. közt 1872. aug. 2-án kötött szerződés összes jogaival és kötelezettségeivel a Központi gáz- és villamossági részvénytársaság budapesti cégére ruháztassék át. **Kötelezőleg kijelenti a Központi gáz- és villamossági részvénytársaság, hogy az aradi vállalatot egyéb üzemétől elkülönítve fogja kezelni,** annak könyveit külön fogja vezetni, az aradi gyárat, mint külön fiókot be fogja jegyeztetni. **Kötelezőleg kijelenti, hogy ezen aradi vállalat kezelésénél mindig tekintettel lesz Arad szab. kir. város érdekére, s azokat lehetőleg előmozdítani fogja.** Arad szab. kir. városnak a vállalattal való könnyebb érintkezése érdekében kötelezi magát itt Aradon mindenkor **egy teljhatalmu megbízottat megnevezni,** s Arad város hatóságánál igazolni, s mindent el fogunk követni, hogy az üzlet átruházásából Arad szab. kir. város közönségére kár egyáltalában ne háramolhassék, de igenis tetemes előny származzék. **Kötelezettséget vállalunk** Arad szab. kir. város közönségével szemben arra nézve, hogy az átruházási engedély esetén mindaddig, míg az aradi légszeszgyár üzemét kezeljük, megtérítjük kártérítés címén Arad városának azon összeget, melylyel Arad szab. kir. város községi pótluló fejében kevesebbet vesz be, mint bevenne akkor, ha 20 százalék az adóból Budapesten nem fizettének, s kötelezzük magunkat ezen összeget Aradon, a város pénztárába a közadók kivetésének jogerőre emelkedése után 30 nap alatt egyszerre lefizetni, s alávétjük magunkat e részben a sommás eljárásnak, s az aradi kir. járásbíróság illetékességének. Tisztelettel Aradi világítási és erőátviteli részvénytársaság: **Dr. Vajda, s. k., Keller, s. k.** Központi gáz- és villamossági részvénytársaság: **Teltscher, s. k. Wagner, s. k.**

— **Adakozás.** Maár Lajos és neje Medgyesyháziáról 20 koronát küldött az Aradi Közlöny szerkesztőségének a vesztőhely megváltásának céljaira.

— **Az ipartörvény revíziója.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara ma délután tartott közgyűlésén kezdette meg több napra tervezett vitáját az ipartörvény-tervezet felett. A mai vitában Reinhart Gyula alelnök, Steigerwald Alajos, Adler Andor, Solymos József és Reizinger Sándor vettek részt. A közgyűlést holnap folytatják.

— **Öngyilkos menyasszony.** Lippáról írják: Maller Margit, özv. Müller Jánosné lippai gazdag magánzónó 20 éves leánya, ki csak vasárnap tartotta eljegyzését, tegnap mellbelőtte magát. A segítségül hívott orvosok lemondtak életéről, mert az egyik golyó tüdejét furta át. Hogy mi vitte a fiatal leányt végzetes tetteire, érthetetlen.

— **Népgyűlés az autobus sztrájk miatt.** Az aradi szociáldemokrata párt vasárnap délután fél négy órakor a Vass-szálloda udvari helyiségében népgyűlést tart, melyen az autobus sztrájk eseményeit teszik szóvá. A gyűlés napirendje: A város községi politikája, a munkásosztály helyzete, a sajtó.

— **Szakszervezetek Andrassy grófnál.** Budapesti tudósítónk jelenti: A vas- és fémmunkások szakszervezetének küldöttsége tisztelgett ma Pető Sándor orsz. képviselő vezetése alatt Andrassy Gyula gróf belügyminiszternél. A küldöttség a szakszervezeti feloszlítások miatt panaszkodott a miniszternek. Andrassy megnyugtató választ adott. Tudja, hogy a szakszervezetek kulturális célokot szolgálnak, s igéri, hogy az ügyet objektív fogja megvizsgálni. A miniszter ezután elbeszélgetett a küldöttség tagjaival.

— **Előadás a notisztviselőknél.** Gedeon János, a vasipari r. t. vezérigazgatója e hó huszonnyolcadikán, vasárnap délután 5 órakor a Notisztviselők Egyesülete helyiségében (Weitzer-utcai leányiskolaépület) előadást tart a Notisztviselők s modern eszmék címen. Előadását vita követi, melyhez bárki hozzászólhat. Érdeklődőket szívesen lát az elnökség. Belépés díjtalan.

— **Öngyilkosság.** Pankotáról jelenti tudósítónk, hogy ott Stát Simon földműves ma délelőtt felakasztotta magát. Mire észrevették, már hatott volt. Öngyilkosságának oka életuntáság.

— **Központiban világhírű** Salvator-sör csapolás naponta.

— **Szabó-féle pármái ibolya-szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, légy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillért kapható minden gyógyszerárban s jobb divatú kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogeriájában. 47

— **Likör aromák** kitűnő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 47

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Kereskedelmi alkalmazottak gyűlése.** A Magyarországi Kereskedelmi Alkalmazottak Szövetségének aradi csoportja e hó 24-én tartotta évi rendes közgyűlését, tagjainak nagy számban való megjelenése mellett. Holczinger Keresztély elnök üdvözlő a közgyűlést és az 1908. évről szóló jelentést Mátyás Emil titkár tette meg. Jelentésében rámutatott arra, hogy azon eskély taglétszámmal, amely az egyesületben volt, valamint egyöntetűen oly munkát végeztek, amelynek eredménye az, hogy az aradi kereskedelmi alkalmazottak részére egy kényelmes otthont biztosított. Tagjait állásnélküliség esetén gyakran segítette és utisegélyben is nagy összeget fizetett ki. Rámutatott a szövetségbe való belépés előnyére, amely ma már nem politikai testület, hanem csupán a kereskedelmi alkalmazottak érdekeit védő gazdasági egyesület. Végül bejelenti, hogy a szövetségbe már a nagy kereskedelmi alkalmazottak és a magántisztviselők beléptek, amely egy lépésre minimum 6000 tagot számlál. A fu ionálás érdekében a tárgyalások még folynak. Reméli, hogy a notisztviselők országos egyesületével és a kereskedőifjak társulatával is oly megállapodásra jutnak, hogy bejelentik

a szövetségbe való belépésüket. Ezen szövetségbe való átalakulás meghozta azon rég óhajtott eredményt, amely szerint tagjainak oly összeget tud nyújtani csekély tagdíj befizetés mellett, állás nélküli segélynek, amely biztosítja a kereskedelmi alkalmazottak megélhetését mindaddig amíg álláshoz jutnak.

A jelentés tudomásul vétele után a tisztikar részére a felmentvényt megadták és az új választást elrendelték. Elnök lett: Mátyás Emil, alelnökök: Székessy Sándor és Kakujai Odön, titkár: Sándor Samu, pénztárnok: Kniesser Imre, ellenőr: Grünstein Armin, könyvtárnok: Páger János, háznagy: Bleier Sándor. Választmány: Braunmüller József, Herskovics Izsó, Déri Béla, Goldstein Izsó, Róth József és Halász Gyula. Pótválasztmány: Mészáros József, Szegedi Gábor és Freiner József. Számvizsgáló bizottság: Pinteá Sándor, Szántó Dezső, Halász Gyula.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre pályázatot hirdet a néhai Kell Manó emlékére létesített alapítvány 20 százalékos kamataira. A segély Kell Manó halálának évfordulóján, március 3-án fog egy arra szorult kereskedelmi alkalmazottnak kiadni. Az elnökség.

(*) Az Aradi Incasso- és Tudakozódó Egyesület március 7-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az Aradi Kereskedők Köre nagytermében (Szabadság-tér 7. sz. I. em.) tartja rendes közgyűlését, amelyre az egyesület tagjait meghívják. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság jelentése az egyesület eddigi működéséről, s az egyesület pénztári számadásairól. 2. Határozathozatal az egyesület további fentartására nézve és az 1909. évi tagsági díj megállapítása. 3. Indítványok. (A közgyűlés előtt öt nappal az elnökségnél bejelentendők). Reinhart Gyula elnök, Faragó Rezső titkár.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

Lassan-lassan véget ér a tél és a tavasz köszönt be. Most még az éjjelek hidegek, a nappalok azonban már enyhe jellegzetűek. A vetések is várják már a jó időt, a rendellenes időjárás tartama alatt sokat szenvedtek.

A gabonaüzlet irányzata folytatólag szilárd, az áremelkedés ellenben alább hagyott.

A mai piacon elkelt:

400 mm. buza	13:20—00:00
200 mm. tengeri	6:50—0:00
Rozs	9:50—0:00
Zab	7:70—0:00
Arpa	7:50—0:00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 26.

Amerika $\frac{1}{2}$ -el magasabb. Kínát, vételkedv mérsékelte, 9 ezer métermáza elkelt 10 fillérrel magasabb áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.54—3.55	13.45—13.46
Tengeri májusra ...	7.48—7.49	7.44—7.45
Rozs áprilisra ...	10.59—10.60	10.49—10.50
Zab áprilisra ...	8.90—8.91	8.85—8.86
Buza 1909 októberre ...	11.44—11.45	11.32—11.33
Rozs októberre ...	9.66—9.67	9.53—9.54

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	624.—
Magyar hitelrészvény ...	730.30

IDEGENEK ARADON.

— Február 26. —

Fehér Kereszt szálloda. Reiter Károly utazó Bécs. — Grosz Wappel Viktor utazó Budapest. — László I. utazó Budapest. — Weisz Miksa utazó Budapest. — Werner Lipót Bécs. — Schasz Bernáth utazó Budapest. — Komlós Aladár utazó Nagyvárad. — Groszman Ede utazó Budapest. — Lukács Zoltán ker. utazó Budapest. — Weisz Géza utazó Nagyvárad. — Kemper Miklós utazó Budapest.

Központi szálloda. Pissker Náthán utazó Pancsova. — Moldován Ducs dr. ügyvéd Pozsony.

— Vogel Árpád és neje Budapest. — Neuman Lipót utazó Nagyszében. — Koller Nándor kereskedő Budapest. — Györösy Endre ellenőr Temeskubin. — Braum Béla fakereskedő Kisjenő. — Gajotta Orsolya tanítónő Szentmártom. — Wolner Lajos utazó Budapest. — Valentin Antal hivatalnok Bécs.

Vas szálloda. Fritz Lajos k. járásbíró Nagyhalmagy. — Veress Gyula utazó Budapest. — Merkle N. mészáros Kurtics. Opreán Lázár tanító Zaránd. — Ulman Kálmán utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Wechsel Gyula utazó Budapest. — Mayer Károly és neje kereskedő Sarkad. — Berger Illés ker. utazó Budapest. — Volf Béla birtokos Drauc. — Vikol Vilmos birtokos Drauc.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi február hó 27-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Komlóssy Emma felléptével:

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor és Stein Leo. Zenéjét szerző: Lehár Ferenc. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zeta Mirkó	Polgár S.	Bogdanovic	Beliasky
Valencienne	Zalai Margit.	S. Ivaine, neje	Gyórfi T.
Danilovics	Leó e. Leo.	Kromow	Nagyivan I.
Glavári Hanna	Komlóssy E.	Prisics. őrnagy	Kulcsár L.
Rostillon	Faludi K.	Pra covia	Benkóné
Cascada	Ladiszlai J.	Nyegus, irnok	Varnai Jenő.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. február hó 27-én, szombat:

1. Türelmi játékok. Színes. — 2. Dráma az őserdőben. Az indiánusok életéből. — 3. Kedélyes ház. Bohózat. — 4. Moszkva hó alatt. T. rmeszet után.

Tíz perc szünet.

5. A fősvény. Dráma. — Viziló-vadászat. Tere észet után. — 7. Bánatos özvegy. Bohózat. — 8. A hátrgerinctelen ember. Kacagató. — 9. Cromwell Oli. er. Történelmi dráma.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások a att a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Szőlősgazdákhöz.

A szőlőpótlások rendkívüli nehézségei és sikertelensége aoban leli magyarázatát, hogy ahhoz nem a megfelelő, teljesen megvizsgálható

I. oszt. gyökérdus anyagok,

hanem mindenféle meg nem felelő ripária és oltvány lesz felhasználva.

Szőlőpótlás céljára gyoroki szőlőgazdaságomban igen bevált módon fajtiszta ripária-portális vesszőket gyökerzetek és szőlőoltványokat készítünk, melyek a sikeres és eredményes szőlőpótlást mindenkiük biztosítják.

Jessék a hirdetést megfigyelni.

Vojtek Alajos

szőlőbirtokos.

647

Hatóságilag engedélyezett

Kiárusítás

könyvek, papíráruk és írószerekben

üzletáthelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer kereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papírok, levél-papírok, borítékok,

csomagoló papírok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

Stock-Cognac

≡ **Medicinal** ≡

szavatolt valódi bor-
párlat 258

Camis és Stock

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cog-

nac-gőzfőzde,

állandó hivatalos

vegyi ellenőrzés

alatt. :- Kapható

minden jobb üz-

letben. —

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csengő berendezés

Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bobus-udvar.)

Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,

csillárok, legjobb minőségű

gáz, villany, benoid

izzóttestek, ilyámpaszenek,

rechaud-k acetylen égők, üveg-

felszerelések: hengerek, ernyők,

tulipán és gyöngyök, szerelési

anyagok legolcsóbb árakban és

kivitelben. 227

Házmesterpár

kerestetik. 994

Andrényi Károly

Andrássy-tér 10. sz.

Borkereskedők!

Vendéglősök!

Korcsmárosok!

Az új bortörvény elő-
írása szerinti

Bornyilvántartási

≡ **könyvek** ≡

Pichler Sándor

papíros, írószer és irodai cikkek
kereskedésében **kaphatók**

Arad, Szabadság-tér 1.

Telefon 308. sz. 847

Videki megrendelések azonnal eszközöltnék.

Telefon 410.

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő

Arad, Bathyány-utca 13. szám.

Van szerencsem a t. szőlőbirtokos urak szíves tudomására hozni,
hogy ez évi terméséből szőlőpótláshoz is alkalmas nagy-
mennyiségű

— 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző —
ugyszintén több 100.000 darab kiváló szép

dusgyökérzetű szőlőoltvány
kerül mérsékelt áron eladásra.

Az oltványok és gyökeres vesszők aradi lakásomnál vannak raktá-
ro va s igy minden megrendelőnek módjában van az anyag kiváló, jó mi-
nőségéről meggyőződést szerezni. 885

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Winkler József,
Arad, Bathyány-utca 13.

Egy

modern ház
eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

944

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét gyár.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányunkat,

vas- és rézbutorokban,

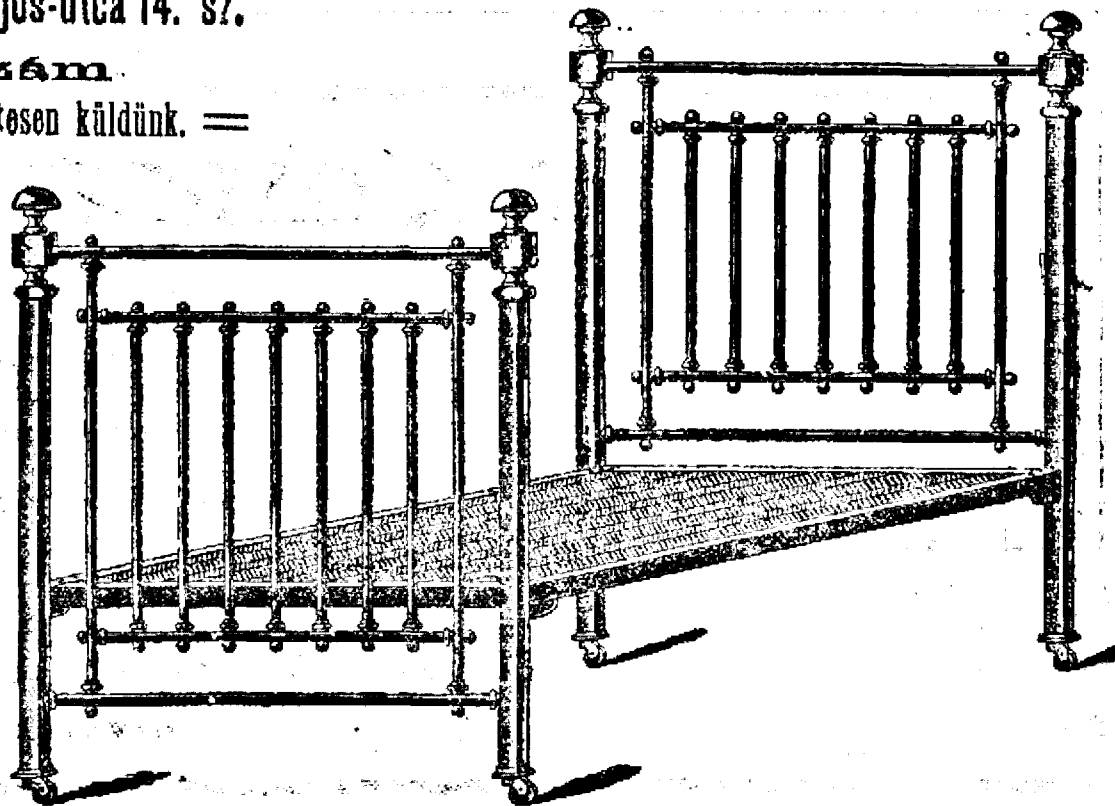
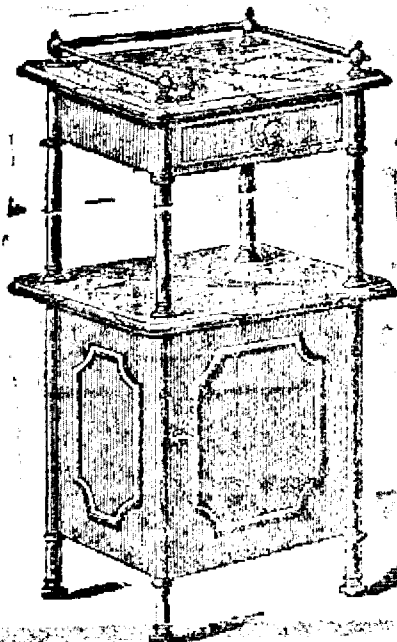
a legjobb kivitelben. 301

Elvállalunk mindennemű javításokat és vasbutor festéseket.

Raktár- és gyárhelyiség: Aulich Lajos-utca 14. sz.

Telefon 428. szám.

== Árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentesen küldünk. ==

sodronyágybetétek

vas- és fakerettel, minden méretben, a legerősebb kivitel-
ben kaphatók.

Szíves megrendeléseket kér

tisztelettel

FLEISCHER TESTVEREK.

APRO HIRDETÉSEK.

Helybeli nagy részvény-társasághoz kerestetik szorgalmas, megbízható, irodai teendőkben gyakorlott tisztviselő havi 100 korona fizetéssel. Ajánlatok „Részvénytársaság” jeligével a lap kiadóhivatalába adandók.

Csinos barátó

Ismeretségét keresi jó megjelenésű fiatal ember. Anyagilag támogatná. Levelek lehetőleg fényképpel „Rajna Kincse” főposta poste restante. 996

Kisebb ház

nagy telekkel a **Boros Béni-tér, Szabadságtér Andrassy-ut** vagy annak közelében megvételre kerestetik. Ajánlatokat „NAGY TELEK” jeligével a kiadóhivatal továbbítja.

Szabadság-téren

nagy sarok-üzlethelyiség — jelenleg fűszerüzlet — 1910. május 1-től kiadó. Bővebbet Hunyadi-utca 1. sz. alatt háztulajdonosnénál. 989

Házmesteri

vagy irodaszolgái állást keres 27 éves ref. iparos fiatal házaspár, gyermektelen, esetleg pénzbeszedői vagy kézbesítői állást is elvállal. Leveleket „Szorgalmas és megbízható” jeligével a kiadóhivatalba kérünk. 992

Intelligens urlemberek

méltányos áron étkezhetnek. Bővebbet Deák Ferenc-utca 15. sz. ajtó 1. 891

Tulzsfolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárakat beszerzési áron alól kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

Magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert eladó. Bővebbet Tököly Imre (hálasz)-utca 45. 977

Az új bortörvény által előírt

hornyivántartási iverk és könyvek, melyek vezetése minden bortermelőre, borkereskedőre, vendéglősre, egyszóval minden boreladással foglalkozó pincetulajdonosra kötelező, legutányosabban kaphatók ivenkint vagy bekötve Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedésében, Aradon. Vidéki megrendelések azonnal elintéztet nyerne. Telefon 385. sz. 262

Aki

önmagát és gyermekeit a

köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögéstől megszabadítani óhajtja, annak igen ajánlatos a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három leányóval.)

5500 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány van erről

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Hajós Arpad, és Rozsnyay Mátyas gyógyszerárakban Arad. Zombory János gyógyszerár a Szontháromsághoz (J.-Szt.-Anné, Szokoly Sándor) Iris gyógyszerára Lippa, Teffort Károly gyógyszerára Elek, Krausz Imre gyógyszerára Ólógvácz, Vojtek és Weisz drogeriája Arad, Adler gyógyszerárban, M.-Pécskán. 257

Katóságilag engedélyezett

kiárusítás könyvek, papírárak és írószerekben üzletáthelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papir- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Pincemunkások

felvétetnek Magyarádon, állandó állás. Szakképzettség nem igényeltetik, kádársegédek előnyben részesítetnek. Értekezhetni vasárnap délben Orczy-u. 12. szám. 981

Fiatal elvált nő,

gyermektelen, vidéken szüleinél tartózkodik, önálló uriemberhez, esetleg gyermekekkel, házvezetőnőnek szerény igényekkel ajánlkozik. Szíves ajánlatokat „óvónő” jeligével a kiadóhivatalba kérek. 973

Nagymennyiségű**pléh-pánt**

jutányos áron

eladó.

SZŐLŐPÓTLÁSHOZ

rendkívül gyökérdus, fajtisza

hárszal kötve készült

szőlőoltványok

továbbá 1 és 2 éves rend-

kívül gyökérdus, fajtisza

Riparia Portalis

alany bármily mennyiség-

ben kapható.

Kéretik a szükségletet előjegyeztetni.

Vojtek Alajos

szőlőgazdasága GYOROKON. 644

Telefon Arad 147.

Telefon Györök 14.

UJ DIVATKELMÉK

teljes választékban érkeztek!

Kérjük a m. t. közönséget kirakatainkat megtekinteni, hol bő tájékozást szerezhethet az idei különleges újdonságokról.

Rosenblüh H. és Társa

divatüzlet.

271